

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Fakulta agrobiologie,
potravinových a přírodních zdrojů**

Význam dotací pro rozvoj mikroregionu Dolní Berounka

Bakalářská práce

Jana Korytenská

Veřejná správa v zemědělství, rozvoji venkova a krajiny

prof. Ing. Václav Hejnák, Ph.D.

© 2024 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Význam dotací pro rozvoj mikroregionu Dolní Berounka" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. 04. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala mému vedoucímu této bakalářské práce, panu prof. Ing. Václavu Hejnákovi, Ph.D. za jeho drahocenný čas, ochotu a cenné rady. Dále bych chtěla poděkovat respondentům mého dotazníkového šetření a za velice ochotnou spolupráci se starosty a starostkami vybraných obcí. Na závěr bych chtěla moc poděkovat mé rodině a přátelům za jejich podporu a čas.

Význam dotací pro rozvoj mikroregionu Dolní Berounka

Souhrn

Bakalářská práce se zabývala významem dotací pro rozvoj mikroregionu Dolní Berounka. Pomocí odborné literatury byl popsán venkov s jeho aspekty a dotace s jejich možnostmi čerpání.

V práci byly stanoveny následující cíle: Zjištění charakteristiky mikroregionu Dolní Berounka a Zhodnocení využívání dotací v mikroregionu a následné zjištění informovanosti obcí o možnostech čerpání dotací. Pro naplnění cílů práce byly stanoveny dvě hypotézy. První hypotéza je, že využívané dotace ve vybrané oblasti mají pozitivní vliv ke zlepšení nabízených služeb a celkovému rozvoji oblasti. Druhá hypotéza je, že část obcí a jejich vedení není dostatečně seznámené s možností využívání dotací pro zlepšení jejich rozvoje.

Vlastní část práce sloužila jako podklad k dosažení cílů a hypotéz této práce. V prvotní fázi této části byla popsána charakteristika mikroregionu. Dále byl vytvořen dotazník pro obyvatele mikroregionu, který se zabýval zjištěním, jak obyvatelé vnímají dotace a jejich přínos v obci ve které žijí a v přilehlém okolí. Následně byly vytvořeny dva strukturované rozhovory se starostou a starostkou vybraných obcí, které se dotazovaly na čerpání dotací, na jejich úskalí a výhody. V poslední části byla vyhotovena SWOT analýza.

Na základě dotazníkového šetření a rozhovorů, bylo zjištěno, že význam dotací je nezanedbatelný pro rozvoj venkova, zkvalitňování života obyvatel a realizaci vysoko-nákladových projektů v mikroregionu. V mikroregionu byla zaznamenána poměrně všemi dotazovanými obyvateli snaha o rozvoj jejich obce a zlepšování jejich kvality života. Z rozhovorů se starostou a starostkou vybraných obcí byla potvrzena nutnost dotací pro většinu projektů, které obce potřebují. Zároveň, ale bylo poukázáno na složitost administrativní stránky žádání a realizování projektů a někdy až nemožných požadavků k splnění možnosti žádání o dotace. Informovanost z řad obcí o nabídkách dotací se ukázala na dobré úrovni, ovšem obyvatelé často následně neznají žádné konkrétní projekty, které byly financované z dotací na rozvoj venkova. Těmito výsledky byla potvrzena první hypotéza, která uvádí, že využívané dotace v zájmovém území jsou pozitivní pro jeho rozvoj. Druhá hypotéza nebyla potvrzena na základě, že starostové mají dobrý přehled ohledně nabídek na možnosti čerpání dotací.

Klíčová slova: dotace, venkov, rozvoj venkova, mikroregion Dolní Berounka

The importance of subsidies for the development of the Dolní Berounka microregion

Summary

The bachelor thesis dealt with the importance of subsidies for the development of the Dolní Berounka microregion. Using the literature, it described the countryside with its aspects and subsidies with their possibilities of use.

The following objectives were set in the thesis. The first hypothesis is that the subsidies used in the selected area have a positive impact on the improvement of the services offered and the overall development of the area. The second hypothesis is that some of the municipalities and their leadership are not sufficiently aware of the possibility of using subsidies to improve their development.

The actual part of the thesis served as a basis for achieving the objectives and hypotheses of this thesis. In the initial stage of this part, the characteristics of the micro-region were described. Next, a questionnaire was developed for the residents of the micro-region to find out how the residents perceive subsidies and their benefits in the village they live in and the surrounding area. Subsequently, two structured interviews were conducted with the mayor and mayoress of the selected villages, asking about the use of subsidies, their pitfalls and benefits. In the last part, a SWOT analysis was done.

Based on the questionnaire survey and interviews, it was found that the importance of subsidies is not negligible for rural development, improving the quality of life of the inhabitants and the implementation of high-cost projects in the micro-region. In the micro-region, the desire to develop their village and improve their quality of life was noted by relatively all the residents interviewed. From the interviews with the mayor and mayoress of the selected villages, the need for subsidies for most of the projects needed by the villages was confirmed. At the same time, however, it was pointed out the complexity of the administrative aspect of applying for and implementing projects and the sometimes impossible requirements to meet the possibility of applying for subsidies. Awareness among the municipalities about the subsidy offers appeared to be at a good level, however, residents often did not subsequently know any specific projects that were funded by rural development subsidies. These results confirmed the first hypothesis, which states that the subsidies used in the area of interest are positive for its

development. The second hypothesis was not confirmed on the basis that the mayors have a good overview regarding the offers for subsidy opportunities.

Keywords: subsidy, countryside, rural development, microregion Dolní Berounka

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce	11
3 Literární rešerše.....	12
3.1 Charakteristika venkova	12
3.1.1 Vymezení venkova.....	12
3.1.2 Význam venkova	13
3.1.3 Vymezení Obce.....	14
3.1.4 Vymezení venkovských obcí.....	14
3.1.5 Vymezení města.....	15
3.1.5.1 Vztah město – venkov	16
3.2 Rozvoj venkova	17
3.2.1 Definice rozvoje.....	17
3.2.2 Rozvoj venkova	18
3.2.3 Aktéři rozvoje venkova	19
3.2.4 Nástroje rozvoje venkova	20
3.2.4.1 Administrativní nástroje	20
3.2.4.2 Koncepční nástroje.....	21
3.2.4.3 Institucionální nástroje	21
3.2.4.4 Věcné nástroje.....	21
3.2.4.5 Sociálně-psychologické nástroje.....	21
3.2.4.6 Finanční nástroje	22
3.3 Spolupráce obcí.....	22
3.3.1 Dobrovolný svazek obcí.....	23
3.3.2 Místní akční skupina	24
3.3.2.1 Metoda Leader	25

3.3.2.2	Místní akční skupina Karlštejsko	27
3.4	Dotace	29
3.4.1	Typologie dotací.....	30
3.4.2	Dotace z Evropský unie.....	30
3.4.3	Národní dotace	32
3.4.4	Krajské dotace.....	33
4	Metodika	35
4.1	Charakteristika Mikroregionu Dolní Berounka	35
4.2	Dotazníkové šetření.....	37
4.2.1	Dotazník pro obyvatele mikroregionu Dolní Berounka	38
4.3	Rozhovor	43
4.3.1	Rozhovor pro starosty a starostky obcí	43
4.4	SWOT analýza	44
5	Výsledky.....	45
5.1	Dotazník pro občany mikroregionu Dolní Berounka	45
5.2	Rozhovory	56
5.2.1	Rozhovor s Ing. Barborou tesařovou, starostkou obce Lety.....	56
5.2.2	Rozhovor s Josef Trpišovským, starostou obce Srbsko	57
5.3	SWOT analýza	59
5.3.1	Silné stránky.....	59
5.3.2	Slabé stránky	59
5.3.3	Příležitosti.....	59
5.3.4	Hrozby	59
6	Diskuze.....	60
7	Závěr	64
8	Literatura.....	66

9 Seznam použitých zkratk a symbolů	73
10 Seznam obrázků.....	I

1 Úvod

V České republice většinu území pokrývají obce a s nimi spojený venkov. Venkov a obce napříč naší zemí jsou často zcela odlišné. Jedním z mnoha rozdílů, který vytváří tyto odlišnosti je počet obyvatel, blízkost k městu či například stupeň rozvoje dané oblasti. Nutné je tedy ke každému územnímu celku přistupovat při rozvoji samostatně a naplňovat jejich cíle, potřeby a strategie. Rozvoj venkova a venkovských obcí byl zaznamenán díky možnosti spolupráce mezi samostatnými obcemi. Mnoho malých samospráv a obcí nedokáže zajišťovat a naplňovat po finanční stránce své potřeby. Proto vznikly různé druhy spolupráce mezi obcemi, které jim tyto potřeby pomáhají naplnit.

V České republice je nejčastější formou spolupráce Místní akční skupina a Dobrovolný svazek obcí. Většina území je dnes pokrytá Místními akčními skupinami, které začaly vznikat díky inovační metodě Leader. Tato metoda byla velice přelomová a Česká republika jej začala využívat ihned po vstupu do Evropské unie.

Významným zdrojem finančních prostředků pro rozvoj venkova jsou dotace. Nejvíce čerpaných dotací je z Evropské unie, která dotace poskytuje pomocí fondů. Existuje šest základních fondů, ze kterých jsou vyplácené finanční prostředky, mezi nimiž například je: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský zemědělský záruční fond. Nevýhodou Evropských dotací může být, že jsou vypláceny až po skončení a splnění projektů, což může způsobovat problémy při zajišťování finančních prostředků. Jedná se tedy o takzvané zpětné vyplácení.

Kromě dotací z Evropské unie, existují Národní a Krajské dotace. Národní dotace jsou vypisovány každý rok pomocí ministerstev, které vypisují až 300 dotačních titulů za rok. Jedná se tedy o druhý nejvýznamnější zdroj dotací. Poté každý kraj České republiky vypisuje svoje dotační tituly, které pomáhají naplňovat strategie a cíle kraje.

2 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zmapování a charakterizování mikroregionu Dolní Berounka. Má bakalářská práce podávat ucelený přehled o venkovu a jeho rozvoji. O možnostech spolupráce obcí za účelem naplňování strategií a cílů rozvoje obcí. Druhým základním cílem bude poskytnout ucelený přehled o dotacích a možnostech jejich čerpání z různých územních struktur a zhodnocení dotací pro rozvoj Mikroregionu Dolní Berounka.

Podkladem k bakalářské práci bude dotazník pro občany mikroregionu. Bude zaměřen na vnímání kvality využívaných dotací v obcích, kde žijí a v jejich přilehlém okolí. Dále přinese informace, zda obyvatelé rozumí problematice rozvoje venkova, dotacím a případné informovanosti o projektech, které byli v jejich obci a přilehlém okolí financovány za pomoci dotací. Dále budou uskutečněny dva strukturované rozhovory se starosty či starostkami dvou vybraných obcí v zájmovém území. Rozhovor bude zaměřen na čerpání dotací, administrativní náročnost čerpání a celkové hodnocení dotací, které obce mohou čerpat. Posléze bude vytvořena SWOT analýza.

Na základě dotazníkového šetření a rozhovorů budou potvrzeny dvě stanovené hypotézy:

1. Využívané dotace ve vybrané oblasti mají pozitivní vliv ke zlepšení nabízených služeb a celkovému rozvoji oblasti.
2. Část obcí a jejich vedení není dostatečně seznámené s možností využívání dotací pro zlepšení jejich rozvoje.

3 Literární rešerše

Literární rešerše obsahuje informace v jednotlivých kapitolách, zabývající se venkovem, rozvojem venkova, meziobecní spoluprací a dotacemi. o venkově, rozvoji venkova, spolupráce obcí a dotacích.

3.1 Charakteristika venkova

3.1.1 Vymezení venkova

Dle Pělucha et al. (2012) je venkov často spojován se zemědělstvím, krásnou krajinou, avšak mnohdy i s nízkou možností pracovních míst a špatnou dopravní obslužností. To, ale neznamená, že se jedná pouze o problémové a upadající oblasti. Jelikož, dnes můžeme vymežit i vyspělý a rozvíjející se venkov, nejen v blízkosti měst. Dle Pain & Hansen (2019) neexistuje žádná jednoznačná mezinárodně používaná definice venkova. A to z důvodů odlišného nahlížení na venkov v různých situacích. Jednou z možností je rozdílné kulturní nahlížení na to, co dělá venkovskou oblastí venkovem. Druhým důvodem nejednoznačné definice, je často nedostupnost porovnatelných informací. V neposlední řadě může definici venkova značně rozlišovat účel zájmu o venkov, například zda jde o politický zájem nebo o problém s chudobou. Z těchto důvodů často dochází, že v jedné zemi, jsou využívány různé definice označující venkov.

Podle Moseley (2003) se venkov definuje pomocí určení hustoty obyvatelstva. Kdy o venkov se jedná, pokud dána oblast má nízkou hustotu obyvatelstva, které žije v malých vesničkách, vesnicích, popřípadě malých městech. Uvádí, že hranice pojmu nízká hustota obyvatelstva, by měla být nastavena podle účelu vytyčení venkova a jeho typu.

Wokoun et al. (2011) se opírá při vymezování venkova o mezinárodně hojně využívanou a uznávanou metodiku OECD, která pracuje též s hustotou obyvatelstva. Metodika OECD používá hranici hustoty zalidnění, ta je stanovaná maximálně na 150 obyvatel na 1 km². Pomocí tohoto vymezování venkova, můžeme rozlišit 3 typy venkovských obcí:

1. Převážně venkovské oblasti s více než 50 % obyvatel ve venkovských obcích
2. Významně venkovské oblasti s 15 až 50 % obyvatel ve venkovských obcích
3. Převážně městské oblasti s méně než 15 % obyvatel ve venkovských obcích.

Pomocí metodiky OECD skoro celé území České republiky spadá do významně venkovských regionů. Kdy i všechny krajská města kromě Prahy se jeví jako venkovské.

Takovéto hodnocení je však pro území našeho státu lehce zavádějící a nepřesné (Perlín & Hupková 2011). George et al. (2009) doplňuje možnost vytyčení pojmu, jako protiklad města a městských oblastí neboli co není město je venkov. Woods (2010) dodává, že takovéto vymezení venkova je prosté subjektivní stanovení, které má svá úskalí. Jelikož rozdíl mezi městem a venkovem nemusí mít nutně vytyčené hranice.

Svobodová et al. (2011) zdůrazňuje, že venkov prošel za posledních 20 let mnoha změnami. Které charakterizují, jaký byl v minulosti venkov, jaký je v současnosti i jeho budoucnost. Může se jednat o změny způsobené migračním tokem obyvatel na venkov, či změny v klasickém hospodaření nebo zlepšování infrastruktury. Kdy může docházet k určitým rozdílům napříč venkovem případně jednotlivými obcemi. Pelucha & Kasabow (2020) nahlíží na venkov jako na flexibilní místo, které samo umožňuje pojmout, pochopit, utvářet, ovlivňovat a hodnotit samostatné venkovské oblasti. Z čehož vyplývá, že k vymezování pojmu venkov je vždy nutno přistupovat účelově. Což znamená, že výzkumníci definují venkov na základě prováděného výzkumu nebo na základě nástrojů politiky venkova EU.

Woods (2010) zdůrazňuje, že venkov nemá jednotnou hranici vymezení, avšak jedná se o homogenní prostředí, které se neustále mění. A tak pojem venkov je spíše asociován s určitými charakteristikami především z historie, které však každý může lehce jinak chápat a definovat.

3.1.2 Význam venkova

Venkov je rozmanitý prostor, který má nespočet významů. Hlavním celosvětovým významem venkova je produkce potravin a schopnost zachycování zásob vody. Většina potravin na světě se vyprodukuje právě na venkově. Dalším významem bývají naleziště nerostů a fosilních paliv, která jsou nezbytná pro průmysl (Woods 2010). Produkční význam venkova je tedy naprosto nepochybnitelný a nepostradatelný (Pělucha et al. 2012).

Woods (2010) doplňuje, že je venkov ceněn i z důležitosti pestré a nádherné krajiny, která vytváří útočiště pro většinu živočichů a rostlin na tomto světě. Mimo tento nepostradatelný význam venkovské krajiny, vyhledávají přírodu také lidé k nalézání klidu a odpočinku. Venkovské oblasti slouží také pro mnoho sportovních aktivit, jako je jízda na kole či pouhé procházky přírodou, dá se tedy říct, že tvoří jakési hřiště. Perlín & Hupková (2011) dodávají, že mnoho lidí odchází z měst na venkov, právě z důvodů nalezení klidu, odpočinku a za krásnou přírodou, v rámci hlediska jak krátkodobého, tak i dlouhodobého. Je teda zcela nezbytné hodnoty a význam venkovské krajiny chránit. Jedná se tedy souhrnně o rekreační význam venkova.

Woods (2010) doplňuje, že venkov má význam tedy i ve vymezení vůči modernímu světu i k vymezení identity jednotlivých území či států. Díky těmto mnoha významům, je venkov někdy těžko uchopitelný a definovatelný.

3.1.3 Vymezení Obce

Dle zákona č. 128/2000 Sb. se jedná o základní územní samosprávným společenstvím občanů, který tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území dané obce. Obec má a spravuje svůj vlastní majetek, jedná se tedy o veřejnosprávní korporaci. Obec své záležitosti samostatně spravuje, státní orgány a orgány krajů mohou do působnosti obce zasahovat, pouze v případě, zda to vyžaduje ochrana zákona. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů obec chrání i veřejný zájem.

Obce se mohou skládat z jednotlivých místních částí obce. Obec se vždy musí skládat minimálně z jednoho sídla, maximální hodnota sídel není omezena. Za sídelní jednotku se považuje jakékoliv obydlené místo (Majerová et al. 2005).

Jandourek (2007) nahlíží na pojem obec ze sociologického hlediska a chápe obec jako místo, které je vytvářeno obyvatelstvem a jeho usazeností, jenž vytváří hranice obce. Kdy obec spojují ekonomické i sociální znaky s nimiž se občané identifikují.

3.1.4 Vymezení venkovských obcí

Pro vymezení venkovských obcí můžeme uplatňovat hranici počtu obyvatel v dané obci, která by neměla přesáhnout hodnotu 2000 obyvatel. V dnešní době se používá pro vymezení venkovských obcí však hranice 3000 obyvatel, a to s ohledem na zákon o obcích, avšak pak toto kritérium znamená, že 80 % rozlohy České republiky zaujímají venkovské obce. V případě studia malých venkovských obcí v určitém mikroregionu můžeme pro jejich určení používat morfologické a funkční znaky jednotlivých stavení (Perlín & Hupková 2011). Svobodová & Věžník (2014) dodávají, že stanovení venkovských obcí pomocí počtu obyvatel není přesné a nemusí nám poskytovat relevantní údaje. I přesto se jedná o nejrozšířenější způsob používaný v České republice pro vymezení pojmu vesnická obec.

ČSÚ (2010) uvádí, při hodnocení venkovských obcí z hlediska počtu obyvatel, má Česká republika poměrně vysoký počet venkovských obcí oproti jiným evropským státům. Počet takovýchto obcí je konstantní, ale dochází k rozdílům ve velikosti jednotlivých venkovských obcí, kdy se stává, že malé obce se rozšiřují, a to díky všeobecné snaze o jejich rozvoj.

Z historického pohledu můžeme venkovské obce pochopit jako shluk jednotlivých statků a objektů, které především sloužily k provozování zemědělských činností (Majerová et al. 2005).

Bernard et al. (2011) uvádí, že díky vztahům mezi městy a venkovy, lze někdy venkovské obce složitě určit. A proto je vždy důležité si dopředu ujasnit, jaké znaky pro charakteristiku venkovských obcí jsou pro nás důležité a v jakém geografickém území se nachází.

3.1.5 Vymezení města

Dle Zákona č. 128/2000 Sb. se za město považuje obec, která má nad 3000 obyvatel, pokud dle návrhu obce jej následně stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Wokoun et al. (2011) dodává, že většina měst v České republice však dostává status města, pokud překročí hranici počtu obyvatel minimálně 5 tisíc. Avšak udává, že to není pravidlo či podmínka, městem se mohou stát samozřejmě i sídla s menším počtem obyvatel.

Město můžeme vysvětlit jako místo, které je neustále v pohybu a akci. Kde je dodržený základní princip, a to multifunkčnost takového místa. Místo které neustále přichází s novými trendy a inovacemi, díky čemuž je zde rozvinutý umělecký i kulturní život. V neposlední řadě zde dochází k neustálému zlepšování a rozvíjení jak sociální vztahů, tak služeb a vědeckých poznatků (Assche & Hornidge 2015). Města jsou od nepaměti brána jako místa lidského pokroku, ale i jako místa, kde je možnost se setkat s určitými zvrácenostmi, hlavně z historického hlediska. V historii bylo typické pro města, využívání surovin i pracovní síly z venkova (Andersson et al. 2009).

Wokoun et al. (2011) dodává, že jsou to dynamická osídlení, která jsou charakteristická svým nezemědělským charakterem. Tímto charakterem se odlišují od venkova a venkovských obcí. Kdy z hlediska historie, je venkov starší než města. Woods (2010) uvádí, že na základě těchto charakteristik, jsou město a venkov považovány od nepaměti za jakési dvojhvězdy.

Mezi hlavní charakteristiky měst patří: počet obyvatel, relativní velikost, hustota obyvatelstva, druhy aktivit, hustota a kompaktnost výstavby, sociální a profesní struktura obyvatel. Kromě hlavních charakteristik, mají města i svůj specifický charakter, který je zakládán většinou na ekonomické aktivitě. Mezi něž patří faktory: sociologické, urbanistické, ekonomické, kulturní či případně ekologické (Wokoun et al. 2011).

3.1.5.1 Vztah město – venkov

Téma vzájemných vztahů měst s venkovem je dnes velmi řešená a zkoumaná problematika. Již dříve se tento vztah a vazby mezi městem a venkovem studovaly, avšak dnes se studují intenzivněji, z důvodů snahy o vyvážený rozvoj území a územní soudržnost. Ovšem díky snaze o soudržnost území a jeho rozvoj, se definice venkova a města mohou odlišovat, od dřívějších definic, a proto je v dnešní době tak těžké tyto pojmy správně uchopit (Kouřilová et al. 2012). Pělucha et al. (2012) taktéž souhlasí a dodává, že díky těmto vzniklým vztahům mezi venkovem a městy, je vždy nutno daný venkov zhodnotit samostatně. Jelikož pomocí těchto vztahů může docházet k odlišnému pojetí venkova.

Dle Bernard et al. (2011) lidé mění v průběhu času svůj způsob života, a tak mění i okolí ve kterém bydlí, tudíž dochází k neustálým proměnám lokalit. Proto může nastat to, že jednotlivé obce, které bývaly typicky vesnickými se postupně mohou stát do určité míry městskými. Do určité míry tedy vyvstává otázka, zda venkovské obce jsou stále venkovské a jak je oddělit od městských obcí. Důležité je taky brát v potaz obce v blízkosti velkých měst a metropolí, které nepatří administrativně k městu, ale jsou tím velmi silně ovlivněné. Týká se to především venkova a obcí poblíž hlavního města Prahy. Pokud z obcí vyjíždí značný počet obyvatel za prací do velkých přilehlých měst, již se nedá mluvit o typickém venkovu, ale spíše o neadministrativní součásti městského zázemí.

Pělucha et al. (2012) uvádí, že v obcích blízko velkých měst, dochází k rychlé zástavbě, převážně rodinnými domy, kdy se z takovýchto obcí často stávají městské oblasti. Týká se to především okresů v blízkosti hlavního města Prahy. Jedná se o okresy Praha – západ, Praha – východ či Beroun. Z jiných okresů České republiky, například Brno-venkov či Blansko. Dle OECD (2016) je nutné konstatovat, že k rozvoji venkova nedochází pouze v blízkosti měst. Ovšem v důsledku vytvoření silnějších vazeb vůči městu se podporují toky oběma směry, a to jak z měst na venkov, tak i z venkova do měst. Je nutné si uvědomit, že většina ekonomické produkce venkova se nachází v blízkosti měst. I v případě, kdy se venkov nachází v blízkosti města, neznamená to, že by přestával být venkovem, jelikož město i venkov, vždy zůstanou odlišnými entitami. Cornelia et al. (2016) dodává, že díky stále více rostoucí propojenosti mezi městy a venkovem, dochází k tomu, že některé hodnoty a symboly venkova již nejsou na první pohled tak zřejmé.

Woods (2010) pociťuje ohrožení klasického pojetí venkova a jeho typických a tradičních charakteristik, a to z důvodu přílišného osidlování venkova, pomocí rostoucího propojování venkova s městy. Kdy uvádí, že osidlování venkova je propojené s ohledem na

rozvoj a růst nezemědělských aktivit a orientací jednotlivých výrobních sekcí na město. Zároveň také dodává, že kromě urbanizace venkova, taktéž dochází k osidlování měst obyvateli z venkovských oblastí. Jedná se tedy o propojený a hybridní vztah, který se neustále vyvíjí. Pělucha et al. (2012) nahlíží na vazby mezi venkovem a městy i z pozitivní stránky. Uvádí, že právě ty obce, které mají vazby na město a nachází se v jejich blízkosti, se stávají atraktivnějšími. A to z hlediska jak pro návštěvu, tak pro rozvoj samostatné obce a lepšího zapojení aktérů v obcích.

Městské a venkovské lokality jsou dnes velice silně propojené, a to jak po stránce ekonomické, sociální tak politické. Nesmí se opomíjet taktéž fyzické propojení, při kterém dochází k provázání venkova s městy, za účelem zaměstnání, vzdělání či bydlení. Mluvíme zde o strukturálních vazbách mezi městy a venkovem. Mimo to se mezi těmito dvěma lokalitami vytváří funkční vazby. Strukturální i funkční vazby se v průběhu času mohou měnit a odlišovat. Především z hlediska rozdílné kvality vybudované infrastruktury, kvality života obyvatel, provozování služeb či možnosti pro růst ekonomických příležitostí. Strukturální vazby se dají poměrně jednoduše definovat oproti vazbám funkčním. Funkční vazby představují ekonomické vazby a informační toky, které na první pohled nemůžeme zjistit a zhodnotit (Kouřilová et al. 2012). Wokoun et al. (2011) shrnuje, že vazby mezi městy a venkovem bezpochyby tvoří rozdíly, a to nejen v chápání samostatného venkova, ale především ve vazbách na město, které prohlubují samostatné rozdíly a rozvoj mezi jednotlivými venkovskými obcemi navzájem.

3.2 Rozvoj venkova

3.2.1 Definice rozvoje

Ze sociologického hlediska můžeme pojem rozvoj chápat jako určitý trend, který se vytváří ve společnosti a vede ke zkvalitňování základních potřeb k životu. OSN definovalo rozvoj jako nutnost poskytnout všem lidem možnosti k dosahování lepších příležitostí pro jejich kvalitu života. Díky rozvoji můžeme zamezit a odstranit potíže s chudobou. S rozvojem se můžeme setkat v oblastech vzdělání, zdraví, výživy, ubytování, sociální péče a ochraně životního prostředí (Jandourek 2007). V rozvoji můžeme zlepšovat jak zejména kvalitativní, tak i kvantitativní charakteristiky. Při rozvoji je vždy nutné posoudit samostatné zlepšení kvantitativních charakteristik od cílů, kterých mělo být dosaženo. Za rozvoj nemusíme považovat pouze určité zlepšení, ale i setrvání ve fungujícím a uspokojivém stavu (Binek 2009).

Bernard et al. (2011) uvádí, že pojem rozvoj může být někdy těžko definován v rámci souvislosti k danému druhu rozvoje. Je totiž nutno u rozvoje předpokládat změnu od aktuálního

stavu, která se bude odlišovat od dosavadního stavu. Takovouto změnu stavu hodnotíme z pozitivního hlediska. Vždy je nutné zvážit, zda změny, které proběhly jsou opravdu pozitivní. Hobbes (2010) chápe rozvoj jakožto výsledek určité investice, která by měla splňovat lepší pozici, než doposud byla.

Santen (2008) objasňuje rozvoj jako jistý moderní projekt. Přičemž rozvoj bývá většinou obecně spojen s modernizací území. Poté si pod pojmem rozvoj většina lidí představí chudá a nerozvinutá území na naší zeměkouli.

3.2.2 Rozvoj venkova

Assche & Hornidge (2015) uvádí, že na rozvoj venkova bývá někdy v odborné teorii a politice nahlíženo, jako na nutnost rozvoje zaostalých a méně funkčních oblastí. V tomto kontextu můžeme rozvoji venkova rozumět jako nutnosti zlepšit zemědělství nebo o snahu k přechodu na multifunkční využívání půdy. V rozvojových státech, které jsou chudší, je nejvíce v tématice rozvoje venkova tlačeno na zlepšování zemědělství. Naopak je tomu v západním světě, kde je k přístupu rozvoje venkova mnoho uhlů, jak na něj nahlížet. Některými přístupy rozvoje venkova mohou být z hlediska přístupu a kvality služeb, možnosti vzdělání, informací a infrastruktury.

Venkovské oblasti se tedy z hlediska historie mění, a proto je tedy nutno na rozvoj hledět vždy z aktuální situace. Díky proměnám venkova již nemusí jejich rozvoj spočívat pouze na tradičních sektorech, jako je například zemědělství. Je tedy zcela nezbytné při rozvoji jakéhokoliv území klást důraz a propagovat jeho silné stránky. Nejen pro vnímání vymezeného území napříč ostatními územními celky, ale samozřejmě i z hlediska místních aktérů (Torre et al. 2020). Na samostatný pojem rozvoje venkova můžeme nahlížet jako na zlepšování kvality života venkovských obyvatel, ať vykazují zemědělské či nezemědělské aktivity (Hobbes 2010).

Při rozvoji venkova je dnes důležité dbát na uspokojování potřeb venkovského obyvatelstva, které dnes vyžaduje obdobné služby jako poskytují města. I přesto si venkov zachovává přírodní krásy a lidské tradice, které ho vytvářejí přitažlivým, což je důležitým aspektem venkova (Nori & Farinella 2020).

Dle Csaki (2003) rozvoj venkova od začátku 21. století bude čelit nesčetným výzvám. Jednou z nich je, že převážná většina světové chudoby na přelomu století se nachází ve venkovských oblastech. Hlavně je to z důvodu špatného přerozdělování veřejných fondů a určité zaujatosti městských oblastí při vytváření rozvojových strategií. K překonání a snížení chudoby má sloužit pět částí strategie rozvoje venkova, jimiž jsou:

1. podpora příznivého prostředí pro široce založený udržitelný růst venkova

2. zvýšení zemědělské produktivity a konkurenceschopnosti
3. podpora nezemědělského hospodářského růstu
4. zlepšování sociálního blahobytu, řízení rizik a snižování zranitelnosti
5. zlepšení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji

3.2.3 Aktéři rozvoje venkova

Aktéry rozvoje venkova chápeme jako všechny instituce a jednotlivce, kteří jsou součástí venkova, nebo svými aktivitami vstupují do jeho prostoru. Pomocí velké odlišnosti a pestrosti samostatného venkova můžeme nalézt na venkově velkou paletu aktérů (Svobodová & Věžník 2014). Poláková (2018) uvádí dělení rozvoje venkova dle územně správní úrovně do následujících rovin:

1. Evropská úroveň
2. Národní úroveň
3. Regionální úroveň
4. Lokální úroveň

Evropská a národní úroveň má za cíl především zodpovědnost za přípravnou fázi, fázi výkonu monitorování a hodnocení rozvoje venkova. Rozdílem mezi těmito dvěma úrovněmi je, že evropská správní úroveň má za cíl vytvářet rámec a finance, kdežto národní úroveň spíše nastavuje již určitá pravidla a implementuje opatření. Na evropské úrovni mají zastoupení tyto tři instituce: Evropská rada, Evropská komise, Evropský parlament. Na národní úrovni je hlavní institucí, která nese odpovědnost Ministerstvo zemědělství. Regionální neboli krajská úroveň má možnost upravovat rozvojové podmínky pro jednotlivé obce v daném kraji, přičemž dochází k zajištění lepšího a přesnějšího zacílení určitých požadavků daných územím. Institucí na krajské úrovni je samostatný kraj neboli krajská samospráva. Poslední úroveň je lokální, která se přesně zaměřuje na zlepšení života na venkově a udržení odolnosti venkova. Institucemi na této úrovni jsou obce anebo druhy obecní spolupráce: jimiž jsou Dobrovolné svazky obcí a Místní akční skupiny. Svobodová et al. (2011) uvádí kromě rozdělení podle správních úrovní, dělení aktérů venkova podle sektorů. Tedy na aktéry veřejného, podnikatelského nebo neziskového sektoru.

Pro aktéry venkova je vždy důležité, aby byli co nejbližší k oblasti, jenž spravují či v ní působí. V některých případech může docházet k vyvstávání nedostatečných informací ve vyšších správních úrovních, kde dochází i k následnému nepochopení, které může často vyústit i ve střety. Proto v rámci dobrého rozvoje venkova, je vždy nutné, aby aktéři mezi sebou spolupracovali (Svobodová & Věžník 2014). Halseth et al. (2009) dodává, že aktéři na místní

neboli lokální úrovni a regionální úrovni mohou mít někdy lepší předpoklady k plnění svých funkcí. První výhodou těchto aktérů je jejich působení přímo v dané oblasti. Pomocí toho mohou působit důvěryhodněji v očích ostatních aktérů na stejné úrovni. V neposlední řadě dochází ke snadnějšímu jednání s ostatními aktéry.

3.2.4 Nástroje rozvoje venkova

Dle Binek et al. (2009) nástrojem rozvoje venkova mohou být jakékoliv prostředky, které napomáhají k dosažení cílů a strategií jednotlivých území. Nástroje, jež jsou využívány při rozvoji venkova můžeme dělit následujícím způsobem na:

1. Administrativní nástroje
2. Koncepční nástroje
3. Institucionální nástroje
4. Věcné nástroje
5. Sociálně – psychologické nástroje
6. Finanční nástroje

Toto rozdělení nástrojů následně můžeme dělit i dle jejich povahy na finanční a nefinanční nástroje. Finanční nástroje se zaměřují na specifické financování zemědělské činnosti, dotace a granty. Pro úspěch všech nástrojů, je velice důležitá jejich aplikace. Je nutné nástroje vždy aplikovat podle potřeb daného venkova a jeho charakteristiky. Při aplikaci nástrojů bychom měli dbát na rozdělení na venkovní a vnitřní. Vnitřní aplikace by měla být vykonávána samotnými aktéry daného prostředí. Venkovní aplikace nástrojů je to, co je potřeba učinit z venčí. Je vždy potřeba nalézt správnou spolupráci mezi úrovněmi veřejné správy a uplatnit vhodné nástroje aplikace pro dané území (Binek et al. 2009).

3.2.4.1 Administrativní nástroje

Administrativní nástroje zahrnují legislativy, závazné procedury, postupy a organizační normy. V České republice jsou důležité pro rozvoj venkova v oblasti zemědělství a životního prostředí například následující zákony: zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, zákon č. 284/1991Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny či zákon č. 256/2000Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu. Nejzásadnějším zákonem pro rozvoj venkova je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (Binek et al. 2009).

3.2.4.2 Koncepční nástroje

Koncepčními nástroji jsou strategie, programy, plány, politické deklaráce, územně plánovací dokumenty či pozemkové úpravy. Koncepční dokumenty napomáhají k úspěšnému řízení rozvojového území. V takovýchto dokumentech je nutné stanovit cíle a dobu do kdy mají být naplněny a formulaci po sobě jdoucích kroků k naplnění určených cílů. Můžeme rozeznávat napříč koncepčními dokumenty: strategie, programy a plány. Strategie jsou nejvíce obecné dokumenty, které jsou dlouhodobého charakteru a tvoří základní kostru rozvoje daného území. Programy vychází ze strategie jako středně dlouhodobé dokumenty, jenž vytyčují opatření pro naplnění strategií. Plány navazují na strategie a programy, ale již to nejsou strategické dokumenty. Jedná se již o konkrétní projekty, o jejich financování a uskutečnění (Binek et al. 2009).

3.2.4.3 Institucionální nástroje

Mezi institucionální nástroje patří instituce, spolupráce a regionální management. Jedná se o určité struktury, které se snaží nalézt efektivní prostředí a podmínky, při kterých bude probíhat rozvoj. Napomáhají vzniklé nástroje lépe uplatňovat a shromažďovat aktéry, kteří se budou následně účastnit určitých postupů a strategií. Při vzniku jednotlivých struktur je nutné dbát na jejich zřetelnost a budoucí fungování, které by mělo být co nejefektivnější. Nejčastějším nástrojem rozvoje venkova ve formě spolupráce jsou místní akční skupiny (Binek et al. 2009).

3.2.4.4 Věcné nástroje

Věcné nástroje nabývají jak hmotné, tak i nehmotné charakteristiky a mají mnoho podob. Většinou se jedná o poskytování hmotných statků a služeb. Nejvýznamnější a nejnámější věcné nástroje jsou infrastrukturní. Jedná se o nástroje, které jsou zcela nezbytné pro rozvoj. Tyto nástroje posléze můžeme dělit na dopravní a technickou infrastrukturu. Dopravní infrastruktura bývá často ve venkovských obcích nedostačující, co se týče stavu samostatných komunikací. Často k uskutečňování zlepšování komunikací dochází za spolupráce jednotlivých aktérů. Technická infrastruktura nabývá lokálního charakteru a ovlivňuje kvalitu života všeobecněji. Příkladem technické infrastruktury je problematika čištění odpadních vod (Binek et al. 2009).

3.2.4.5 Sociálně-psychologické nástroje

Sociálně – psychologické nástroje souvisí se vzděláním, komunikací a motivací. V rozvoji venkova je vždy důležité, aby aktéři a lidé vyskytující v daném území byli dostatečně

vzdělání a dokázali své vědomosti a um předat. Pomocí těchto nástrojů, je možné rozvíjet lidské zdroje. Z hlediska vzdělání, se častěji do dění rozvoje určitého území zapojují občané s vyšším vzděláním. O důležitosti vzdělání není pochybu napříč všemi územími. V dnešním světě je komunikace mezi jednotlivými aktéry a všemi lidmi usnadněna pomocí internetu. Správnost a zajištění dostupných informací je důležité z hlediska efektivnosti řízení rozvoje daného území. V neposlední řadě mezi tyto nástroje řadíme motivaci, která slouží k zvyšování zájmu o zlepšení rozvoje venkova. Mezi motivaci můžeme řadit soutěž Vesnice roku, která se snaží ocenit a nalézt obyvatele jednotlivých vesnic, kteří se snaží rozvíjet dění ve své obci a obci samostatnou (Binek et al. 2009).

3.2.4.6 Finanční nástroje

Finančními nástroji jsou systémy finančních podpor, především dotace a granty. Finanční nástroje můžeme rozdělit dle jejich povahy na investiční a neinvestiční, na kapitálové podílnictví, daňové zvýhodnění a rozpočtové zvýhodnění. Mezi investiční a neinvestiční nástroje patří kromě dotací a grantů též úvěry a záruky, které mohou venkovské vesnice využívat k rozvíjení podnikatelských subjektů a jejich aktivit. Nejčastějším a nejznámějším nástrojem jsou dotace, které jsou poskytovány obcím z různých úrovní (Binek et al. 2009).

3.3 Spolupráce obcí

Napříč Evropou i světem, jsme jedni z mála, kteří mají velké množství obcí. Počet obcí v České republice čítá 6250, přičemž v 90 % obcí se nachází méně než 1000 obyvatel. Napříč naším státem můžeme najít různorodé obce, některé mohou mít i pouhé desítky obyvatel. Někteří veřejní činitelé, hledí však na takovouto rozdrobenost jako na neefektivní, kvůli následné správě obcí. Sám autor, ale poukazuje na to, že díky tomuto může být dodržena demokracie i v rámci nejmenších úrovních a považuje takovéto členění za rodinný poklad, který bychom si měli chránit. Díky rozdrobenosti obcí napříč státem je nutné, aby samosprávy byli fungující. Pro malé obce je často jediným řešením, vytvoření určité spolupráce mezi obcemi, především z hlediska veřejné správy. Takovým to obcím se osvědčila spolupráce pomocí vytvoření či začlenění do mikroregionu, dobrovolného svazku obcí nebo místní akční skupiny. Rozdíl mezi MAS a DSO, je v tom, že MAS vytváří většinou větší partnerství. Oproti tomu DSO a mikroregion vytváří užší partnerství menšího počtu začleněných obcí (Pavlík et al. 2020).

Čepelka et al. (2015) rozděluje formy spolupráce v České republice mezi obcemi na dobrovolné a nedobrovolné. K dobrovolným spolupracím řadíme dobrovolné svazky obcí,

místní akční skupiny, euroregiony či celostátní organizace. Pod celostátní organizace patří: Sdružení místních samospráv ČR, Svaz měst a obcí ČR nebo Spolek pro obnovu venkova. V České republice patří mezi nejpoužívanější formy spolupráce: DSO a MAS. DSO můžeme také nazývat jako mikroregiony, které vytváří. Spolupráce pomáhají obcím k efektivnímu rozvoji a dosahování někdy nelehkých strategických cílů daného území. Nejčastěji jsou tyto různé druhy spolupráce využívány k financování určitých projektů, které jsou náročné na finanční prostředky a bez nich by si je jednotlivé obce nemohly dovést k realizaci (Šimková 2013).

Moseley (2003) uvádí předpoklady a očekávání, která jsou spojena se spoluprací místních partnerství na venkově:

1. Řešení vícerozměrných problémů, které jsou příliš složité pro organizace jednajících samostatně.
2. Budování konsenzu mezi jinak odlišnými aktéry.
3. Sdílení zdrojů – finančních, lidských, fyzických, pocházející z různých zdrojů.
4. Dosažení koordinovanější činnosti a provádění programů.
5. Generování synergie nebo přidané hodnoty tak, že celek je větší než součet částí.
6. Mobilizace většího zapojení komunity, čímž se zajistí posílená role dobrovolnického a komunitního sektoru.
7. Posílení místní identity a konkurenceschopnosti.
8. Podpora inovací s novými pohledy na známé problémy.

Ježek et al. (2020) doplňuje, že v minulém století docházelo k slučování obcí, aby byla zachována jejich konkurenceschopnost a jejich postavení bylo upevněno. Ovšem takovýto proces mohl narušovat identitu jednotlivých obcí. I z tohoto hlediska je meziobecní spolupráce tak důležitá a dnes tak hojně využívána. Důležitost je v zachování identity a autonomie jednotlivých obcí, ale zároveň i navázání spolupráce mezi obcemi, která může pomáhat k dosahování cílů jednotlivých obcí a jejich rozvoji.

3.3.1 Dobrovolný svazek obcí

Hojně využívanou možností spolupráce mezi obcemi jsou Dobrovolné svazky obcí. DSO jsou zřizovány za cílem uskutečnění předsevzatých úkolů a zájmů všech členských obcí, pro něž byl takovýto svazek zřízen. Pro platný vznik je nutné založit smlouvu, která deklaruje vznik DSO, tato smlouva musí být podepsána všemi členskými obcemi, které sdružuje. Tento druh spolupráce je nyní hojně využíván a zakládán především v malých obcích, za cílem dosažení na možnost čerpat finanční prostředky z Evropské unie (Toth et al. 2014). Peková (2011) dodává, že obce nemusí být spoluzakladatelé DSO, ale mohou se přidat do již vzniklého. A

zároveň neexistuje žádný početní omezení v kolika z nich může obec být, je tedy možné, že jedna obec je členem více takovýchto svazků.

Dle Provazníkové (2015) se nejedná jen o hojně využívanou spolupráci, nýbrž o nejčastější formu spolupráce mezi jednotlivými obcemi. V roce 2014 bylo v České republice na 720 DSO. Společnými zájmy takovýchto svazků jsou: zabezpečení oblasti školství, zdravotnictví, sociální péče, kultury, spravování majetku, zdokonalování a rozvoj dopravní obslužnosti a komunikací v zájmovém území, shromažďování a svoz komunálního odpadu či realizace společné koncepce rozvoje cestovního ruchu. DSO je právnická osoba, která vytváří rozpočet a následně s ním hospodáří. Členy svazku mohou být pouze obce. Aktivity DSO jsou nejčastěji financovány z dotačních zdrojů, z veřejného rozpočtu nebo také z úvěrů. Celý finanční systém DSO se musí řídit zákonem o obcích a zákonem o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků.

Peková (2011) doplňuje, že DSO musí mít vždy svůj finanční rozpočet, se kterým hospodáří dát na zanalyzování a odsouhlasení krajskému úřadu, pod který obce spadají nebo ho musí přezkoumat auditor. Orgány DSO jsou: předseda, místopředseda, správní rada a valná hromada. Vrcholným orgánem je valná hromada.

3.3.2 Místní akční skupina

Jedná se o organizace, které spojují obce, podnikatele, neziskové organizace, občany nebo jakékoliv jiné subjekty, které mají zájem o rozvoj území, ve kterém žijí. MAS se snaží o efektivní využívání spojeného území pomocí spolupráce a vytvořeného partnerství, taktéž napomáhá s řešením a financováním rozvojových úkolů a nedostatků. Jejich hlavním úkolem je poskytování a přerozdělování dotačních prostředků v rámci zájmového území, které spravují. Dotační prostředky se přerozdělují na uskutečňování projektů, které jsou stanoveny platnými a probíhajícími programy.

Jednotlivé MAS se od sebe liší, a to zejména kvůli odlišnému území a jeho charakteru. MAS mají napříč Českou republikou rozdílně velké území a počet obcí, kdy důležitým faktorem je počet obyvatel, který v zájmovém území žije. Statistiky z období mezi lety 2014 až 2020 ukazují, že nejrozšířenější velikostí MAS byli ty, které sdružují 20 až 39 obcí. Takovéto MAS tvoří 41 % z celkového počtu 179. Zároveň 38 % skupin mělo alespoň jednu obec, která má více než 10 tisíc obyvatel. Aktivita a úspěšnost jednotlivých MAS závisí na lidech, kteří v ní pracují a jak následně dokážou efektivně využívat jednotlivá programová období (Binek et.al 2020).

MAS vždy vystupují jako právní subjekt, a to ve formě občanského sdružení, obecně prospěšné společnosti nebo zájmového sdružení právnických osob. Orgány skupiny jsou: valná hromada, předseda a místopředseda, programový výbor či komise (Peková 2011). Dle Pavlík et al. (2020) se MAS staly novými regionálními aktéry, díky jejich postavení, které je rovno veřejnému, soukromému i neziskovému sektoru. Zároveň dokážou plnit politiku rozvoje venkova, pomocí metody LEADER.

3.3.2.1 Metoda Leader

Metoda Leader měla za dobu své existence 3 formy. První uplatnění a zrození metody označované LEADER I se uskutečnilo v roce 1991 a platilo pro 12 spolkových států. Jednalo se o inovativní a přelomový okamžik v přistupování k rozvoji venkova. V původní formě byly vymezeny pouze oblasti, jež tento program budou moc uplatňovat. Cíle této metody byly stanoveny následovně:

1. Zlepšení rozvojového potenciálu venkovských oblastí prostřednictvím místních iniciativ.
2. Podpora nabývání know-how prostřednictvím místního rozvoje.
3. Rychlé rozšiřování tohoto know-how do dalších venkovských oblastí.

Tyto prostředky z metody LEADER I čerpaly země jako například: Španělsko, Německo, Itálie, Portugalsko, Řecko či Velká Británie. Nejvíce prostředků bylo přiděleno Španělsku, naopak nejméně pro Velkou Británii, pro kterou to tudíž neslo malý význam. Nejvýznamnějším opatřením v této metodě bylo zaměření na venkovský cestovní ruch pomocí MAS. Po skončení této metody roku 1999, se evropská komise rozhodla, že zavede jeho nástupce, a to LEADER II. Tento program čerpalo již 15 členských států, díky rozšíření Evropské unie. Cílem byla stimulace inovativních opatření na místní úrovni ve všech oblastech venkovských aktivit. Počet MAS, který byl díky nové metodě větší než u prvotní fáze tohoto programu. Pozitivní vliv měl tento program na zemědělství a jeho diverzifikaci. Zároveň oproti prvotnímu programu došlo k přechodu na decentralizovaný přístup, a to znamenalo, že Evropská komise již nezasahovala do výběru projektů a příjemců.

V období 2000 až 2006 byla uplatňována nová forma tohoto programu, která se nazývala LEADER +. Přelom u třetí verze tohoto programu je, že již byl určen všem členským státům EU, pro všechny venkovské oblasti. Program LEADER+ byl uveden jako jedna ze čtyř Iniciativ společenství, která byla zaměřena na rozvoj venkova. Metoda byla rozložena do 3 oblastních aktivit neboli akcí, jimiž byly:

1. Akce 1: Podpora integrovaných územních rozvojových strategií pilotního charakteru, založených na přístupu zdola.
2. Akce 2: Podpora spolupráce mezi venkovskými oblastmi.
3. Akce 3: Budování sítí.

Vzniklo téměř 900 nových MAS, které nejvíce využívaly podporu v oblasti přírodních a kulturních zdrojů a na zlepšování kvality života. Tento program využila již i Česká republika, díky iniciativě, kdy mohly nově příchozí členské státy EU začít čerpat část finančních prostředků na program rozvoje venkova z metody LEADER + (Tomšík 2009).

Dle Čepelka et al. (2015) byl následně po LEADER + v období 2007 až 2013 uplatněn LEADER v rámci programu rozvoje venkova jako OSA IV.LEADER. V období 2014 až 2020 byla tato metoda uskutečňována jako součást Komunitně vedeného místního rozvoje – CLLD. V České republice je metoda LEADER bezesporu velice úspěšná, a to díky neustále vzrůstající tendenci vytváření MAS. V roce 2015 na našem území funguje již 181 MAS, které pokrývají 90 % území a zcelují 8500 obcí a měst. Hlavními charakteristikami metody LEADER jsou:

1. Místní partnerství, z nichž byla vytvořeny MAS
2. Společná strategie rozvoje
3. Přístup “zdola nahoru”, s průkazným zapojením partnerů a veřejnosti v regionech
4. Decentralizované rozhodování o financování projektů a jejich řízení
5. Inovativnost
6. Spolupráce – jak uvnitř MAS, tak i mezi MAS navzájem
7. Účast práce v sítích

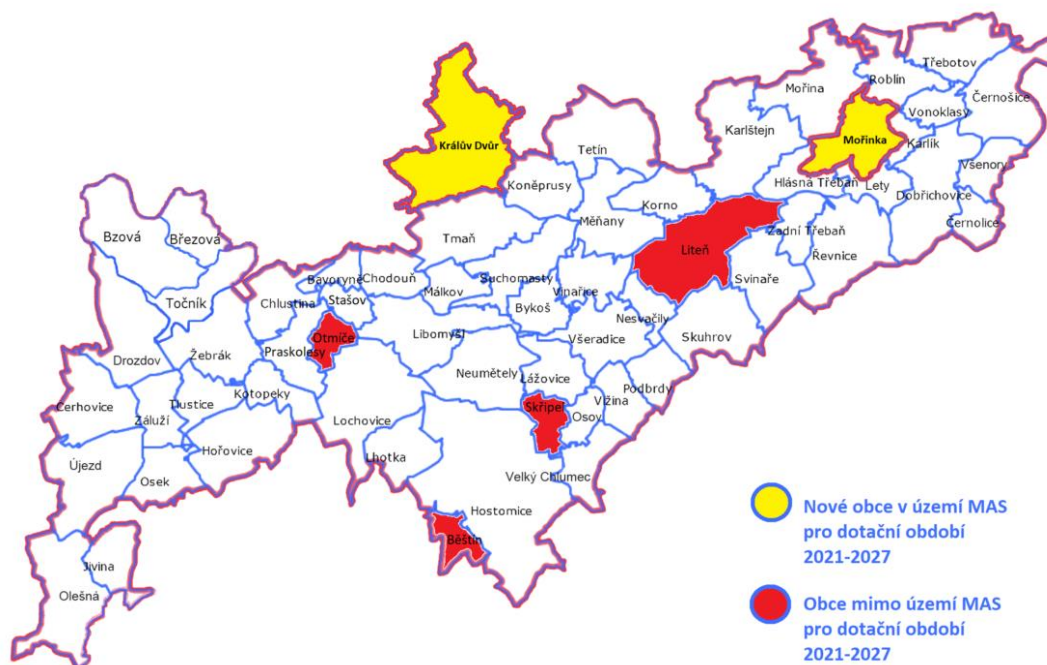
Díky metodě LEADER, dostaly MAS efektivní metodu čerpání financí a důležitých zdrojů. V původních programech šlo o prostředky z rámce společné zemědělské politiky EU. Pomocí přicházejících inovací od roku 2014 bylo již možné čerpat zdroje z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z Evropského sociálního fondu. Pomocí této metody MAS mohou přerozdělovat dotace na realizované prostředky, zároveň v ČR slouží i jako pomoc ve formě spolupráce s obcemi při výkonu jejich veřejné správy. Další důležitá inovace zavedená reformou, souvisí s přijatou strategií místního rozvoje. Přístup „Leader“ zdola nahoru se ukázal jako účinný při podpoře místního rozvoje ve venkovských oblastech a nyní byl rozšířen na všechny fondy a oblasti (Pavlík et al. 2020).

Metoda Leader se stala velmi ceněná a úspěšná jak napříč zeměmi, tak i regiony. Největší úspěch přinesla možnost sjednocovat a vytvářet prostory pro subjekty na lokální úrovni, definovat a cílit na potřeby jednotlivých regionů samostatně. Zcela určitě má metoda

LEADER za následek rozvoj venkova a omezení stagnace či úpadku venkovských oblastí. Jedná se o jednu z nejvíce prospěšných inovací, kterou vytvořila Evropská komise (Svobodová et al. 2011). Swinnen (2015) potvrzuje, že se jednalo o naprosto inovativní reformu. Metoda se stala velice účinnou formou podpory místního rozvoje ve venkovských oblastech.

3.3.2.2 Místní akční skupina Karlštejsko

MAS Karlštejsko vzniklo 8.1.2008, registrací u Ministerstva vnitra ČR, jakožto občanského sdružení. Od 1.1.2014 se změnila právní forma na ústav. MAS Karlštejsko se rozkládá na velké části území v jihozápadní a západní části Středočeského kraje, konkrétně ORP Beroun, Černošice a Hořovice. Jedná se o původní okresy Beroun a Praha – západ. Území, které sdružuje MAS Karlštejsko je bohaté na krásnou a pestrou krajinu, díky které je hojně navštěvována. Na velké části území se rozkládá CHKO Český kras, pod něj patří mnoho přírodních rezervací. Neméně významná část se rozkládá okolo severní strany Brdské vrchoviny. Malou část území zaujímá CHKO Křivoklátsko a Hořovická pahorkatina. V roce 2015 žilo na území 53 713 obyvatel na rozloze 402,7 km², s průměrnou hustotou 133,38 obyvatel na km² (MAS Karlštejsko 2016).

Obrázek č. 1 Mapa územní působnosti MAS Karlštejsko, z.ú. pro dotační období 2021-2027

Zdroj: MAS Karlštejsko 2024

Z obrázku č.1 zjistíme, že MAS Karlštejsko sdružuje 58 obcí a měst. Můžeme si zde všimnout, že se zde nachází 4 města: Černošice, Dobřichovice, Řevnice a Králův dvůr. V průběhu existence tohoto ústavu se mění i složení jednotlivých obcí, některé odstupují, jiné přibývají do zájmového území.

MAS Karlštejsko kromě čerpání grantů a dotací, také nabízí poskytování služeb. Mezi poskytované služby se řadí: dotační poradenství a poradentství v oblasti čerpání finančních prostředků z evropských programů, národních dotací a grantů. V rámci poradenství Vám poskytuje provedení grantového auditu, přípravu žádosti o dotaci a grant, v případě potřeby management dotace nebo grantu. MAS Karlštejsko má vytyčené následující hlavní cíle:

1. Rozvoj venkova
 2. Rozvoj cestovního ruchu
 3. Rozvoj vzdělání, kulturního a společenského života
 4. Rozvoj ekonomického prostředí, inovací a konkurenceschopnosti
 5. Ochrana přírody a krajiny
 6. Vytváření dobrého jména a pozitivního image Karlštejska
 7. Propagace Karlštejska jako přírodní, turistické, kulturní a společenské identity
 8. Podpora vzájemné informovanosti a koordinace aktivit dané lokality
- (MAS Karlštejsko 2024)

Příklad vybraných dotačních výzev MAS Karlštejsko, jenž bylo zrealizovány v období 2007 až 2013 na území mikroregionu Dolní Berounka:

1. Žadatel: Tělocvičná jednota Sokol Hlásná Třebaň
Projekt: Rekonstrukce stropní konstrukce a výměna oken sokolovny TJ Sokol Hlásná Třebaň
Výše dotace: 335 640Kč
Činnosti na projektu: demontáž stropu, osazení stropního roštu, zateplení izolací, uzavření stropními deskami, demontáž původních nevyhovujících oken a osazení novými s dvojitými skly
2. Žadatel: Obec Karlík
Projekt: Revitalizace hřbitova v Karlíku
Výše dotace: 585 966 Kč

Činnosti na projektu: zemní práce, úpravy povrchů, pokládání chodníku a dlaždic, truhlářské konstrukce

3. Žadatel: Městys Karlštejn

Projekt: Dětské hřiště Karlštejn

Výše dotace: 333 393 Kč

Činnosti na projektu: vybudování dětského hřiště pro děti ve věku 3 až 14 let, nákup hracích prvků, výměna jednoho osvětlovacího tělesa a oplocení areálu

4. Žadatel: Město Černošice

Projekt: Vybavení kulturního sálu Černošice

Výše dotace: 446 233 Kč

Činnosti na projektu: audiovizuální technika, židle-85 ks, jeviště, osvětlení jeviště a recepce

5. Žadatel: Město Dobřichovice

Projekt: Vybavení ZŠ Dobřichovice

Výše dotace: 449 820 Kč

Činnosti na projektu: 196 ks jednomístných žákovských stolů bez úložného prostoru, 196 ks žákovských židlí, multimediální vybavení tříd (MAS Karlštejnsko 2016)

3.4 Dotace

Holeček et al. (2009) uvádí, že dotace a jejich nejrůznorodější systémy nejsou žádnou novinkou, nýbrž je známe již několik století. Mohly jsme se s nimi v rámci historie setkat ve formě grantů, podpor či darů. Jedná se o nezastupitelný zdroj financí v České republice, který využívá řada sektorů. Kruntorádová (2015) dodává, že na dotacích jsou především zcela závislé samosprávy. Pro obce a města se jedná dokonce o druhý nejvýznamnější příjem financí.

Dle zákona č.218/2000 Sb. Rozumíme dotacím jako peněžním prostředkům státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel. Holeček et al. (2009) dodává, že dotace jsou nenávratné prostředky, vůči kterým neexistuje žádné protiplnění. To znamená, že musí být splněny ujednané podmínky, které byly na začátku stanoveny, aby nevznikal žádný rozpočtový závazek.

Napříč zeměmi se můžeme setkat s různým přerozdělováním dotací. Většinou jsou dotace poskytovány pomocí vertikálních finančních vztahů, tedy z vyšších vládních úrovní, těm nižším úrovním. Opakem vertikálních finančních vztahů jsou horizontální finanční vztahy. V rámci těchto vztahů dochází k přispívání chudším jednotkám těmi bohatšími, v rámci

přerozdělování téže úrovně. Dotace jsou většinou poskytovány dvěma způsoby, a to buď přímo či prostřednictvím zvláštních fondů (Provazníková 2015).

Od roku 2004, kdy se stala Česká republika členem Evropské unie, má velké spektrum možností, jaké dotace může čerpat. V současnosti téměř všechny dotační peníze využívané v České republice pocházejí z evropských dotací. Mimo dotace z evropské unie, disponuje Česká republika dotacemi ze státního rozpočtu, státních mimorozpočtových fondů, rozpočty jednotlivých krajů a obcí a prostředky od jiných subjektů (Holeček et al. 2009).

3.4.1 Typologie dotací

Typologie dotací se využívá pro přesnější zacílení dotačních programů a titulů. Můžeme se setkat s mnoha různými členěními dotací, dle jejich způsobu využívání nebo získávání. Dotace můžeme členit těmito způsoby na:

1. Podle účelu: Účelové a neúčelové
2. Podle výše dotace
3. Podle nároku na přidělení: Nárokové a nenárokové
4. Podle financování výdajů: běžné a kapitálové
5. Podle zúčtování a způsobu vypořádání
6. Podle nároku na disponibilní prostředky
7. Podle nároku na vlastní prostředky: dotace se spoluúčasti a bez spoluúčasti (Holeček et al. 2009).

Boháčková et al. (2011) řadí mezi významnou typologii dotací, taktéž typologii podle rozpočtového hlediska. Kdy je dělíme podle toho, z jakého rozpočtu pocházejí finanční prostředky, kterými jsou dotace kryté.

1. Dotace z rozpočtu nadnárodních struktur
2. Dotace ze státního rozpočtu
3. Dotace z rozpočtu územní samosprávy

V našich podmínkách se nejvíce setkáváme v rámci dotací z rozpočtu nadnárodních struktur, s dotacemi z rozpočtu Evropské unie. V rámci dotací z rozpočtu územní samosprávy se může jednat o dotace z rozpočtu jednotlivých krajů.

3.4.2 Dotace z Evropský unie

Po vstupu České republiky v roce 2004 do Evropské unie, má naše republika možnost čerpat dotace z Evropské unie. Dotace jsou poskytovány pomocí evropských fondů. Při využívání dotací z evropských fondů, dochází i k částečné spoluúčasti na financování

realizovaného projektu. Kdy jejich vyplácení je vždy až po realizaci projektu a splnění všech kritérií (Provazníková 2015).

Evropská unie poskytuje dotace pomocí šesti hlavních fondů:

1. Evropský fond pro regionální rozvoj
2. Evropský sociální fond
3. Fond soudržnosti
4. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský zemědělský záruční fond
5. Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond
6. Fond pro spravedlivou transformaci

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) byl založen v roce 1975. Zaměřuje se na modernizaci a rozvoj hospodářství. Příkladem podporovaných projektů jsou: výstavba infrastruktury, budování stokových systémů, rozvoj a obnova sportovišť, rekonstrukce kulturních památek, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, odstraňování ekologických zátěží či podpora inovativních postupů podnikatelů. Z tohoto fondu se čerpá největší množství finančních prostředků, a to ho tvoří tudíž největším fondem.

Evropský sociální fond (ESF+) byl založen ve stejný rok jako EFRR. Fond podporuje aktivity v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Příklady podporovaných projektů jsou: rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby spadající do znevýhodněné skupiny obyvatel či rozvoj vzdělávacích prostředků.

Fond soudržnosti (FS) jiným názvem též Kohézní fond. Jejímž cílem je podpora rozvoje chudších států jako celků, nikoliv regionu. Je zde určitá podobnost programů z EFRR, s rozdílem na rozvoj a budování infrastruktury ve větším měřítku, podporováno je zde i životní prostředí a energetická účinnost či obnovitelné zdroje. Fond je mladší než zmíněné předešlé dva, vznikl v roce 1993.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský zemědělský záruční fond (EAFRD) nahradili předešlý fond nesoucí název: Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond. K nahrazení došlo v roce 2007. Prostředky z tohoto fondu se zaměřují na konkurenceschopnosti v oblastech zemědělství a lesnictví. Též slouží ke zlepšování stavu životního prostředí a krajiny, kvality života ve venkovských oblastech či k diverzifikaci hospodaření venkova.

Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (ENRAF) nahradil stávající Evropský rybářský fond v programovém období v letech 2014 až 2020. Součástí tohoto fondu je jak mořský i vnitrozemský rybolov. Zabývá se podporou rybolovu, který je součástí rybářské

politiky EU. Zaměřuje se na ochranu životního prostředí a konkurenceschopnost při rybolovu. Finance putují za zlepšováním akvakultury, modernizací zpracovatelského průmyslu a plavidel i s následnou likvidací těch, které jsou již nevyhovující. Ve vnitrozemském rybolovu se může jednat například o odbahňování rybníku.

Posledním hlavním fondem je Fond pro spravedlivou transformaci (FST). Jedná se o naprosto nový fond, který se spustil pro období mezi lety 2021 a 2027. Tento fond se zaměřuje na ukončování a pomalé opouštění od uhlí v postižených regionech, jako je Karlovarský, Moravskoslezský či Ústecký kraj. Cílem tohoto programu je zajištění pracovních míst lidem, pro které již není práce v uhelných dolech nebo pro ty, jenž upřednostňují podporu životního prostředí. Fond si dává za cíl klimatickou neutralitu do roku 2050. Kromě výše zmíněných fondů, může Evropská unie financovat a podporovat i pomocí dalších fondů, jako jsou například: Fond solidarity Evropské unie (EUF), Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF), Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD), Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) či Evropský fond pro strategické investice (EFSD) (Dotaceeu.cz 2024).

Pařízková (2008) dodává, že po vstupu ČR do EU, jsme začali čerpat dotace z Evropské unie, avšak v prvotní fázi se jednalo o problematický úkol, než jsme se je naučily správně využívat. Jelikož čerpání dotací je poměrně složité uskutečnit a je zcela nezbytné mít projekty kvalitně zpracované.

3.4.3 Národní dotace

Kromě finančních prostředků z Evropské unie, existují též dotační tituly, které jsou financované z národních zdrojů. Jedná se o poměrně velké množství finančních prostředků, jimiž si každý stát může plnit své cíle a napomáhat k rozvoji venkova či regionů, které mohou být zanedbané či jinak špatně se rozvíjející. Každý rok všechny ministerstva vypíší na 300 dotačních titulů. Nejvíce dotačních titulů vypisuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Hned na druhém místě je ministerstvo zemědělství s 58 dotačními tituly. Národní dotace umožňují financovat i ty dotace, které by jinak nebylo možné čerpat z evropských fondů. Pomocí národních dotací nejvíce podporujeme rozvoj samotných obcí, kdy pro obce je vyčleněno téměř 70 % všech dotačních titulů. Ministerstvo pro místní rozvoj každý rok disponuje stovkami milionu, které rozděluje například na podporu bydlení, rozvoj venkovských oblastí a cestovního ruchu, k pořízení územních plánů obcí nebo k podpoře nestátních neziskových organizací. Národní dotace jsou oproti Evropským dotacím snadnější na administrativu, což může být i důležité v ohledu na jejich míru čerpání (Mepco 2016).

Kromě poskytování dotací skrz ministerstva, též můžeme čerpat dotace ze státních účelových fondů. Podmínky poskytování a čerpání dotací, určuje každý státní fond samostatně. Můžeme čerpat z následujících čtyř státních fondů:

1. Státní fond životního prostředí
2. Státní fond kultury
3. Státní fond dopravní infrastruktury
4. Státní fond rozvoje bydlení (Bauerová et al. 2008)

Pro možnost čerpat dotace z národního rozpočtu, je možnost poskytnutí dotací vázaná na základě smlouvy dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Ve které musí být splněny určité požadavky, uvedeny povinné informace a následně o poskytnutí dotací rozhoduje ministerstvo u něž jsme o dotace žádali. Kromě ministerstva to může rozhodnout i Ústřední orgán státní správy (Cvik 2016).

Správnost poskytování národních dotací kontroluje ministerstvo financí ČR. K docílení důslednosti v dohlížení na správné čerpání dotací a jejich transparentnost, byla zřízena Centrální evidence dotací z rozpočtu-CEDR (Holeček et al. 2009).

3.4.4 Krajské dotace

Obce mohou v neposlední řadě získávat dotace z krajské úrovně. Žádat o dotace smí vždy v příslušném kraji, ve kterém se nachází daná obec. Každý kraj v České republice vyhláší programy, kdy se jedná tedy o dotace v rámci samostatné působnosti kraje. Programy, které vyhláší kraje mohou být například na podporu rozvoje cestovního ruchu. Druhým způsobem krajských dotací je přerozdělování určitých dotací, kterými kraje disponují a získávají je ze státního rozpočtu. Dotace získané přerozdělování ze státního rozpočtu mohou být například na jednotky dobrovolných hasičských požárních sborů nebo na sociální služby (Provazníková 2015). K poskytování krajských dotací došlo v roce 2004, kdy byla částečně převedena kompetence některých dotačních programů z Ministerstva pro místní rozvoj. Tímto rozhodnutím došlo k lepšímu uplatnění jednotlivých dotací, jelikož každý kraj je odlišný a má odlišné potřeby. Každý kraj si nastavuje podmínky daných dotačních programů, jako jsou například podmínky na výši dotací na projekty, zaměření dotačních titulů, či velikost obcí jenž může dosáhnout na dotační programy (Bínek et al. 2009).

Středočeský kraj poskytuje dotace pomocí fondů, kterých je celkem osmnáct. Kterými jsou například:

1. Středočeský Fond sportu a volného času
2. Středočeský Fond kultury a obnovy památek

3. Středočeský Fond podpory cestovního ruchu
4. Středočeský Humanitární fond
5. Středočeský Fond životního prostředí a zemědělství
6. Středočeský Fond obnovy venkova
7. Středočeský Infrastrukturní fond
8. Středočeský Fond homogenizace krajské dopravní infrastruktury

Kromě těchto fondů, ze kterých jsou vždy na určité období vypisované dotační tituly. Zároveň každý kraj vypisuje své vlastní programy na daný rok. V minulých letech byly vypsány například:

1. Program 2023 na podporu rozvoje meziobecní spolupráce v oblasti strategického rozvoje dobrovolných svazků obcí Středočeského kraje
2. Program 2023 pro poskytování dotací z rozpočtu Středočeského kraje na Environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu
3. Program 2023 na podporu bezplatného školního stravování ve Středočeském kraji pro děti, žáky a studenty trpící potravinovou nebo materiální deprivací.
4. Program 2022 na podporu provozu venkovských prodejen ve Středočeském kraji

Dotační tituly z fondů Středočeského kraje a z vypisovaných programů prostřednictvím krajů mohou čerpat Fyzické i Právnické osoby a obce. Některé dotační tituly mohou být určeny jen pro některé typy příjemců (Středočeský kraj 2024).

4 Metodika

4.1 Charakteristika Mikroregionu Dolní Berounka

Mikroregion Dolní Berounka se rozkládá na rozloze 7 680,1 ha v okrese Beroun a Praha – západ. Sdružuje následujících 11: obcí Černošice, Dobřichovice, Hlásná Třebaň, Karlík, Karlštejn, Lety, Řevnice, Srbsko, Tetín, Všenory, Zadní Třebaň. Obce leží jihozápadně od hlavního města Prahy a jihovýchodně od okresního města Beroun.

Celé území mikroregionu je protkáno velice krásnou přírodou, která je chráněna pomocí různých stupňů ochrany takového území. Na velkém území mikroregionu se nachází CHKO Český kras, který pokrývá skoro celý mikroregion. Kromě CHKO Český kras se zde nachází cenné území: národní přírodní rezervace Karlštejn, národní přírodní rezervace Koda, přírodní rezervace Karlické údolí, přírodní rezervace Voškov a přírodní rezervace Tetínské skály. Tento faktor výskytu cenné krajiny stojí za vyhledáváním této lokality a její atraktivitou i k bydlení, díky blízkosti k hlavnímu městu ČR. Díky velké rozloze zaujímavější chráněné krajinné oblasti, je v mikroregionu poměrně málo orné půdy, která zaujímá 28,5 % rozlohy. Jedná o výrobní řepařské podoblasti Ř2 a Ř3. Nejvíce orné půdy spadá obci Lety, a naopak nejméně orné půdy má obec Karlštejn. Ornou půdu zde obdělávají jak zemědělské společnosti, tak i soukromý zemědělci. V mikroregionu dolní Berounka, je živočišná výroba zastoupena pouze chovem krav ve dvou obcích. Kromě toho zde není zastoupena žádná živočišná výroba, pokud nepočítáme chov koní pro sportovní a rekreační zájmy. Tradičním specifikem obce Karlštejn je pěstování vína, ve které se nachází i výzkumná stanice Karlštejn. Oproti malé rozloze orné půdy jsou v mikroregionu bohatě zastoupeny lesy a to z 40 % rozlohy. Kdy mikroregion je nad celorepublikovým průměrem zalesnění. Nejvíce lesů patří do území obce Karlštejn. Lesy jsou obhospodařované Lesy České republiky, lesními správci obcí, jenž vlastní část lesu a v zanedbatelné části jsou obhospodařovány soukromníky.

Občanská vybavenost je roztroušena po celém území. Největšími centry obslužnosti v mikroregionu jsou města Dobřichovice, Černošice a Řevnice. Celkově je nejvíce občanské vybavenosti pro obce a města v mikroregionu jsou blízka města Praha a Beroun. Možnost dobré dostupnosti k občanské vybavenosti ve městech Praha a Beroun je dána pomocí velmi frekventované železniční trase Praha – Beroun, kromě toho je zde i dobrá silniční dostupnost. V mikroregionu se vyskytuje několik základních škol a mateřských školek. I přes poměrně velké množství, je jejich kapacita vyčerpána. Výšší vzdělání než základní, mikroregion nenabízí. Co se týče sportovních aktivit je v území mnoho možností. Dostupnost sportovních hal nebo

sokoloven je ve všech obcích kromě Karlíku. Zdravotní a sociální zařízení jsou na dostatečné úrovni. V zájmovém území se nachází zdravotní střediska i soukromí lékaři roztroušený po většině území. Nedostačující je kapacita a počet pečovatelských služeb a domů. V mikroregionu je různorodá a poměrně dobrá nabídka služeb, avšak jsou zde velké rozdíly mezi jednotlivými obcemi. V rámci mikroregionu jsou poměrně velké rozdíly v občanské vybavenosti v jednotlivých obcích. Průmysl je zastoupen v malém měřítku, a to je dáno orientací na rekreační funkci. Nejvíce jsou v mikroregionu zastoupeny soukromé firmy s dvěma až pěti zaměstnanci. Cestovní ruch, jak je již zmíněno je pro oblast významným, a to jak z hlediska celostátního, tak i mezinárodního. Lokalita je navštěvována jak za cílem krátkodobé, individuální či dlouhodobé rekreace. Za návštěvností tohoto mikroregionu se skrývají historické monumenty a harmonie s nádhernou přírodou. Zcela nejvýznamnějším v mikroregionu je hrad Karlštejn a již zmíněné CHKO Český kras.

V mikroregionu se nachází obce i města různých velikostí. Celkový počet obyvatel žijící v roce 2014 v tomto svazku je 21 133. Největším městem mikroregionu jsou Černošice s počtem 6 795 obyvatel. Dále jsou v mikroregionu následující města: Dobřichovice a Řevnice. Zbytek mikroregionu tvoří obce v rozmezí od 535 do 1 603 obyvatel. Počet obyvatel v mikroregionu neustále roste. V roce 2020 bylo v zájmovém území celkem 15 760 obyvatel, v roce 2014 již sčítal 21 133 obyvatel. Do roku 2030 se odhaduje nárůst obyvatel o 20 % procent, tedy na 25 tisíc obyvatel. V roce 2014 převyšoval počet obyvatel starších 60 let nad počtem dětí do 18 let. K přivedení mladého obyvatelstva a omlazení obyvatel by měla být nápomocná výstavba nových bytových komplexů. S vysokým počtem obyvatel souvisí i hustota osídlení. Mikroregion je velice hustě osídlen. Průměrná hustota osídlení v celém zájmovém území je 276,13 obyvatel na km². K největší hustotě v mikroregionu dochází okolo měst Černošice a Řevnice, kde je 399 obyvatel na km². Přitom republikový průměr je 130 obyvatel na km². Nejrozsáhlejší obcí je Karlštejn s 1208,2 ha, naopak nejmenší je obec Karlík s pouhými 187,8 ha (Svaz obcí regionů Dolní Berounka 2014).

4.2 Dotazníkové šetření

V rámci bakalářské práce byl vytvořen dotazník, který sloužil jako podklad k cílům a zhotoveným hypotézám bakalářské práce. Dotazník byl vytvořen pro obyvatele mikroregionu Dolní Berounka a zkoumal, zda mají obyvatelé povědomí o využívání dotací v jejich obci a přilehlém okolí a samotný jejich pohled na financování pomocí dotací. Samostatný dotazník byl určen všem věkovým kategoriím obyvatel venkova. Obsahoval 15 otázek s výběrem jedné odpovědi nebo s možností jedné a více odpovědí. Dvě otázky umožňovaly možnost volby více odpovědí, ve zbylých otázkách byla možnost jedné odpovědi. Prvních pět otázek se zabývalo základními informacemi o respondentech, které mohou mít vliv na povědomí o dotacích. Tyto otázky se ptaly na pohlaví, věk, vzdělání, velikost obce, ve které respondenti žijí, a na jejich status. Následných 10 otázek bylo zaměřeno na zkoumání pohledu obyvatelů na využívané dotace a jejich zhodnocení. Otázky dávali respondentům prostor k vyjádření dosavadního stavu využívání a hospodaření s dotacemi i prostor pro to, co by dle respondentů mělo být podporováno, či co jim v jejich okolí chybí. Dotazník byl vytvořen v pátek 9. února 2024. Po vytvoření dotazníku byl rozeslán šesti lidem, aby byla zajištěna gramatická správnost a správnost pokládání otázek a jejich srozumitelnost. Po rozeslání zkušební verze, byl dotazník upraven do konečné verze a následně roznášen po zájmovém území a rozeslán v elektronické formě. K využití elektronické formy, bylo šetření distribuováno pomocí stránky www.survio.com, která umožnila zajištění jednoduššího sběru odpovědí respondentů a lepšího následného zhodnocení. Sběr dat probíhal do neděle 24. března 2024. Odpovědi byli sbírány celkem 45 dní. Dohromady bylo rozesláno a rozneseno 149 kusů dotazníku a bylo vráceno 121 vyplněných dotazníků. Úspěšnost vyplnění dotazníku byla 81,2 %. K hodnocení dotazníku bylo využito všech 121 odpovědí. Po skončení sběru dat, byly výsledky zkompletovány pro následné zhodnocení a grafické znázornění.

4.2.1 Dotazník pro obyvatele mikroregionu Dolní Berounka

Vážení respondenti,

přicházím za Vámi s žádostí o vyplnění tohoto dotazníku, který slouží jako podklad k mojí závěrečné bakalářské práci. Dotazník je zcela anonymní. Tématem mé bakalářské práce je: “Význam dotací pro rozvoj mikroregionu Dolní Berounka”. Dovoluji si Vás, občany mikroregionu Dolní Berounka požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Mikroregion Dolní Berounka obsahuje tento výčet obcí a měst: Černošice, Dobřichovice, Řevnice, Všenory, Lety, Karlík, Karlštejn, Srbsko, Tetín, Zadní Třebaň a Hlásná Třebaň. Dovoluji si Vás také poprosit o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění všech otázek, které obsahuje tento dotazník. Předem Vám moc děkuji za vyplnění tohoto dotazníku.

Studentka Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU v Praze, oboru Rozvoj venkova ve směru veřejné správy.

Jana Korytenská

1. Jaké je vaše pohlaví?

(Vyberte jednu odpověď)

- Žena
- Muž

2. Do jaké věkové kategorie patříte?

(Vyberte jednu odpověď)

- Do 18 let
- 19 až 26 let
- 27 až 35 let
- 36 až 50 let
- 51 až 64 let
- Nad 65 let

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

(Vyberte jednu odpověď)

- Základní
- Střední s výučním listem

- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Kde bydlíte?

(Vyberte jednu odpověď)

- Obec do 500 obyvatel
- Obec nad 500 obyvatel
- Město nad 3000 obyvatel

5. Jaký je váš status?

(Vyberte jednu odpověď)

- Student
- Pracující
- Na mateřské dovolené
- Důchodce
- Nezaměstnaný

6. Zaznamenaly jste v okolí vašeho bydliště snahu o rozvoj venkova a kvality života občanů?

(Vyberte jednu odpověď)

- Ano
- Ne
- Nevím

7. Víte o nějakém projektu, který byl ve vaší obci financován z dotací, za účelem rozvoje venkova?

(Vyberte jednu odpověď)

- Ano
- Ne

8. Myslíte si, že využití dotace ve vašem okolí přispívají ke zvýšení atraktivity vašeho okolí pro turisty a návštěvníky?

(Vyberte jednu odpověď)

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

- Nevím

9. Vnímáte využití dotací ve vaší obci jako prostředek, který zlepšuje kvalitu života občanů?

(Vyberte jednu odpověď)

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

10. Co bylo ve vaší obci a blízkém okolí nejvíce podporováno z dotací rozvoje venkova?

(Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Rozšíření a zlepšení dopravní infrastruktury (silnice, mosty, veřejná doprava...)
- Výstavba a obnova veřejných budov (školy, zdravotní zařízení, kulturní centra...)
- Zřízení a modernizace venkovských infrastruktur (vodovody, kanalizace, plynovody, elektřina...)
- Podpora rozvoje cestovního ruchu (výstavby turistických tras, ubytování a infrastruktury...)
- Financování a podpora malých a středních podniků
- Investice do obnovitelných zdrojů energie a energetické efektivity (výstavba solárních elektráren, větrných turbín, bioplynových stanic...)
- Podpora zemědělského sektoru a diverzifikace venkovské ekonomiky
- Financování vzdělávacích projektů a programů, které podporují rozvoj dovedností a odborného vzdělávání ve venkovských oblastech.
- Podpora sociálních a kulturních aktivit (sportovní zařízení, divadla, památkové péče...)
- Investice do ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje (výstavba přírodních rezervací, obnovitelných zdrojů vody a úpravy krajiny...)
- Nic
- Nevím

11. Co by mělo být ve vaší obci podle Vás podporováno z dotací rozvoje venkova?

(Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Rozšíření a zlepšení dopravní infrastruktury (silnice, mosty, veřejná doprava...)
- Výstavba a obnova veřejných budov (školy, zdravotní zařízení, kulturní centra...)
- Zřízení a modernizace venkovských infrastruktur (vodovody, kanalizace, plynovody, elektřina...)
- Podpora rozvoje cestovního ruchu (výstavby turistických tras, ubytování a infrastruktury...)
- Financování a podpora malých a středních podniků
- Investice do obnovitelných zdrojů energie a energetické efektivity (výstavba solárních elektráren, větrných turbín, bioplynových stanic...)
- Podpora zemědělského sektoru a diverzifikace venkovské ekonomiky
- Financování vzdělávacích projektů a programů, které podporují rozvoj dovedností a odborného vzdělávání ve venkovských oblastech.
- Podpora sociálních a kulturních aktivit (sportovní zařízení, divadla, památkové péče...)
- Investice do ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje (výstavba přírodních rezervací, obnovitelných zdrojů vody a úpravy krajiny...)

12. Všimli jste si napříč vaším mikroregionem rozdílů v čerpání dotací a rozvoje daných oblastí?

(Vyberte jednu odpověď)

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

13. Domníváte se, že rozdíly v čerpání dotací mohou souviset s náročností jejich zpracování?

(Vyberte jednu odpověď)

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

14. Jaký je váš celkový dojem z využívání dotací ve vaší obci a blízkém okolí?

(Vyberte jednu odpověď)

- Kladný
- Záporný
- Neutrální

15. Myslíte si, že by dotace pro rozvoj venkova měly být nadále podporovány?

(Vyberte jednu odpověď)

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

4.3 Rozhovor

Pomocí výše uvedeného dotazníku byly vyhodnoceny názory občanů mikroregionu Dolní Berounka. Pro zjištění pohledu veřejné správy byli osloveni všichni starostové a starostky obcí nacházejících se v mikroregionu Dolní Berounka s žádostí o pořízení rozhovoru. Rozhovor byl veden ve formě formálního jednání bez vyvíjení nátlaku a snahy o jakékoliv ovlivňování odpovědí. Celkem byly uskutečněny dva rozhovory se starosty a starostkami obcí nacházejících se v zájmovém území. Rozhovory se uskutečnily s paní starostkou obce Lety Ing. Barborou Tesařovou a starostou obce Srbsko Josefem Trpišovským. Následně měli dotazovaní možnost k nahlédnutí a schválení přepisu svých odpovědí z rozhovoru. Jednotlivé odpovědi byly pečlivě a přesně přepsány. Rozhovory byly zaměřeny na zjištění informací o možnostech čerpání dotací obcemi a jejich následné využívání. Všechny rozhovory obsahovaly stejných šest otázek. Otázky v rozhovoru byli pokládány tak, aby na sebe navazovali. Ke každé odpovědi byla možnost libovolně dlouhé odpovědi, popřípadě možnost odpovědět na dvě otázky v jedné. Všechny odpovědi byly následně vyhodnoceny.

4.3.1 Rozhovor pro starosty a starostky obcí

Rozhovor byl strukturován do těchto šesti následujících otázek:

1. Využívá vaše obec možnost čerpání dotací pro rozvoj vaší obce?
2. Jak je pro vás těžké žádat o dotace? Je administrativa náročná?
3. Používáte na vyřizování dotací nějakou firmu, nebo zvládáte jako obec žádat sama za sebe o dotace?
4. Víte například o možnost čerpání dotací skrz výzvy Místní akční skupiny?
5. Jste jako obec dobře informováni o možnostech všech dotací, je například něco, co by bylo v tomto ohledu možno zlepšit?
6. Jak hodnotíte celkový přínos dotací pro vaší obci?

4.4 SWOT analýza

Výsledky z dotazníků pro občany mikroregionu Dolní Berounka, rozhovory se starosty a literární rešerše budou následně vyhodnoceny pomocí vytvoření SWOT analýzy.

Sarsby (2016) říká, že SWOT analýza je jedním z nejčastěji používaných strategických nástrojů. Její rozšířenost tkví v jejím uplatnění pro mnoho odvětví a zároveň je jednoduše pochopitelné. Lze ji využít v průmyslu, obchodu, v charitativních a dobrovolných organizacích či ve vysokoškolském vzdělávání. Název analýzy v sobě ukrývá 4 základní stránky této analýzy.

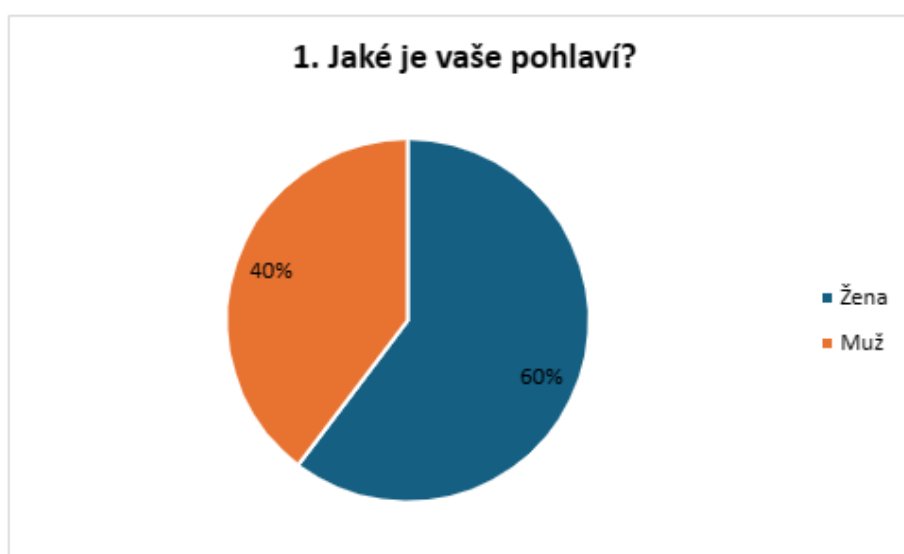
- S – Strengths – Silné stránky
- W – Weaknesses – Slabé stránky
- O – Opportunities – Příležitosti
- T – Threats – Hrozby

SWOT analýza vznikla v 60. letech 20. století od té doby se stala důležitým nástrojem, který hodnotí silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby daných společností. Kdy se můžeme setkat s označením pro silné a slabé stránky jako výsledky interní analýzy a pro příležitosti a hrozby jsou označovány jakožto výsledky externí činnosti. Je vždy nutné správně rozdělit externí a interní činnosti. Pro úspěšnou SWOT analýzu je vždy nutné správně formulovat výsledky a informace i jejich výběr. Analýza poskytuje velice užitečné informace a zdroje, hlavně pro lepší konkurenceschopnost v prostředí, v němž se vyskytuje (Pahl & Richter 2009). Cheng LC et al. (2021) uvádí, že i přes časté využívání SWOT analýzy, bývá i kritizována, a to hlavně na základě teoretické správnosti a praktické užitečností. Nedostatky můžou být: vysoká úroveň subjektivity při definování SWOT faktorů, nedostatek empirické validace, nedostatečná včasná reakce na měnící se prostředí či nedostatek realizovatelných kroků.

5 Výsledky

5.1 Dotazník pro občany mikroregionu Dolní Berounka

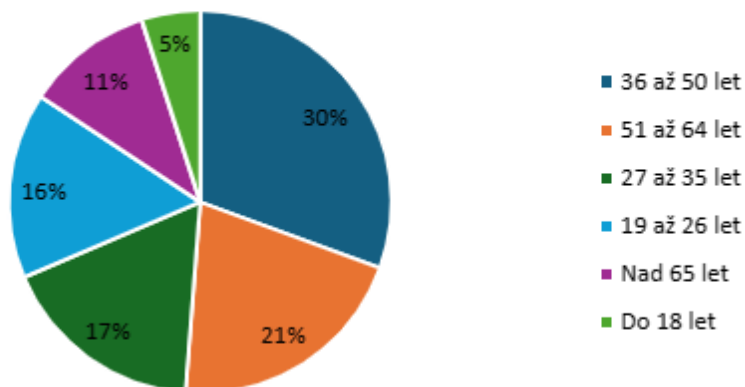
Dotazník byl určen pro lidi žijící v mikroregionu Dolní Berounka s neomezeným věkem vyplňovaných respondentů. Nasbíráno bylo 121 odpovědí. Odpovědi jsou následně zpracovány do koláčových a sloupcových grafů, pro přehlednější znázornění výsledků dotazníkového šetření. Cílem tohoto dotazníku bylo zjištění pohledu občana na dotace samostatné a jejich uplatnění a využívání v jejich obci a přílehlém okolí.

Obrázek č. 2: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaké je vaše pohlaví?

Z obrázku č. 2 zjistíme, že z 121 vyplněných dotazníků, bylo vyplněno 60 % ženami a 40 % muži.

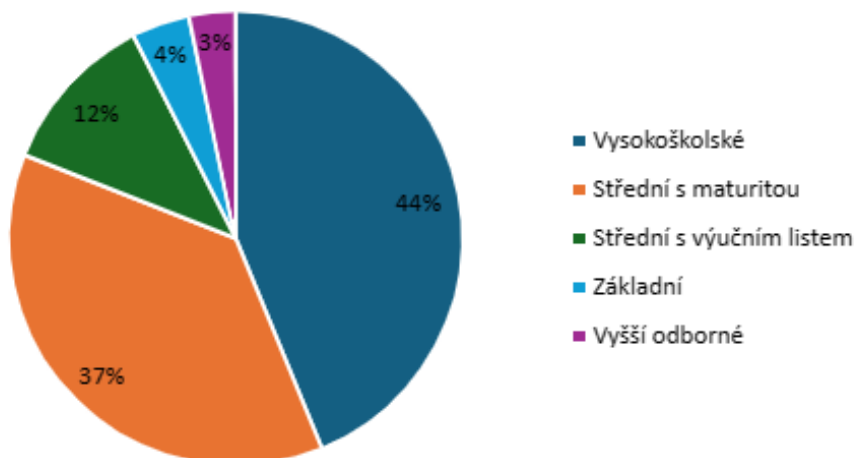
2. Do jaké věkové kategorie patříte?

Obrázek č. 3: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Do jaké věkové kategorie patříte?

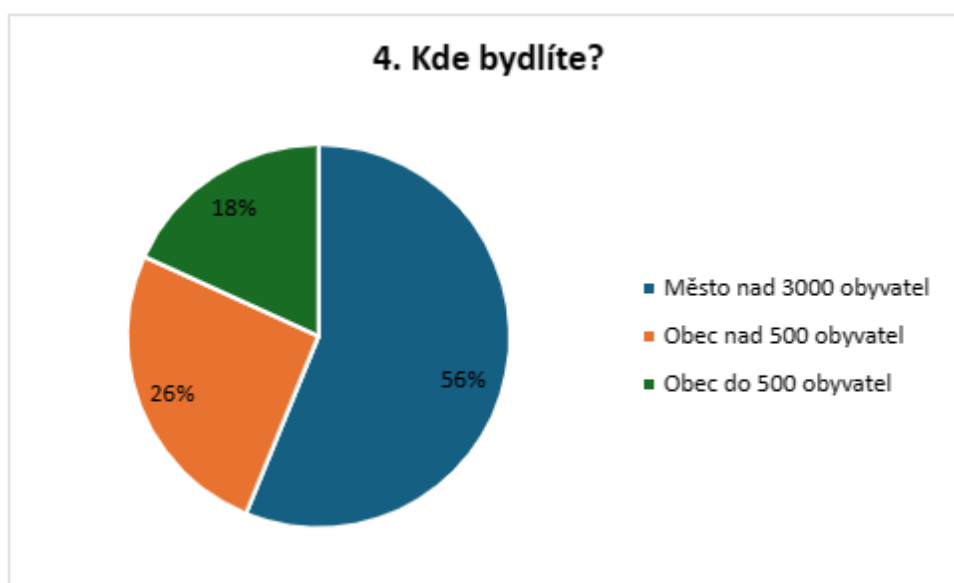
Z obrázku č. 3 lze vyčíst, že respondenti byli tázáni napříč všemi věkovými kategoriemi. Nejvíce zastoupených respondentů je ve věku od 36 do 50 let a to 30 % z celkových 121 dotazovaných. Druhou nejvíce dotazovanou skupinou byli obyvatelé ve věku od 51 do 64 let. Následně byla zastoupena věková skupina od 27 do 35 let 17 %. Ve věkovém rozpětí mezi 19 až 26 lety bylo 16 % obyvatel. V předposlední věkové kategorii nad 65 let bylo 11 %. Nejméně početnou skupinou respondentů, byli obyvatelé s věkem pod 18 let, kteří v dotazníku zastupují respondenty z 5 %.

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

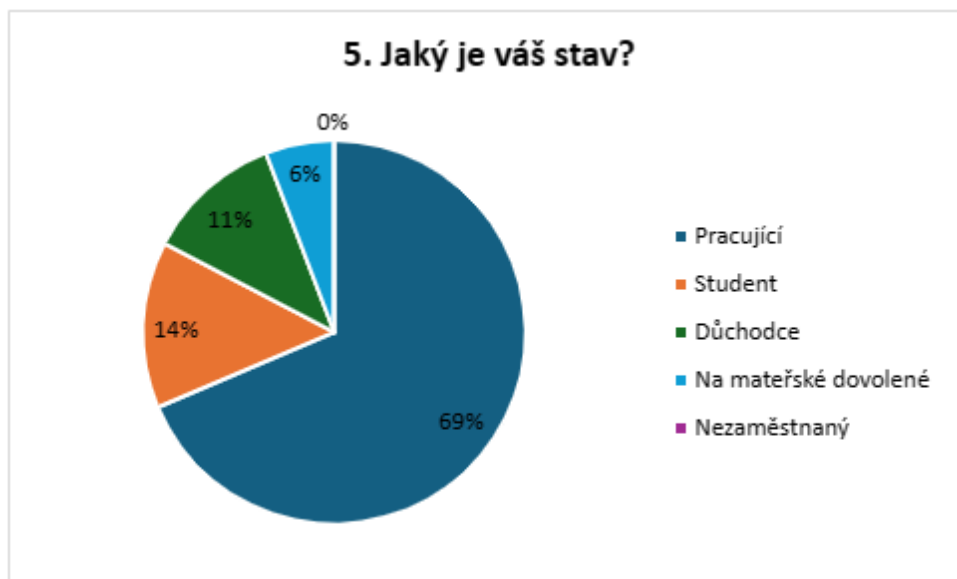
Obrázek č. 4: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Z dotazovaných 121 respondentů, se prokazuje 44 % vystudovaným vysokoškolským studiem. Následně 3 % mají vystudované vyšší odborné vzdělání. Druhou nejzastoupenější skupinou jsou respondenti, jejichž nejvyšší dosavadní vzdělání je střední s maturitou. S 12 % jsou zastoupeni obyvatelé, jenž vystudovaly střední s výučním listem. S nejnižším stupněm vzdělání, a to základním se prokázalo pouhá 4 % respondentů (viz obrázek č. 4).

Obrázek č. 5: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Kde bydlíte?

Nejvíce respondentů uvedlo, že bydlí ve městě nad 3000 obyvatel, kdy tato skupina byla zastoupena z 56 %. Následně 26 % obyvatel mikroregionu Dolní Berounka uvedlo, že bydlí v obci s více jak 500 obyvatel. Nejméně zastoupenou skupinou respondentu byli s 18 % zastoupeni ti, kteří žijí v obci s méně než 500 obyvateli (viz obrázek č. 5).

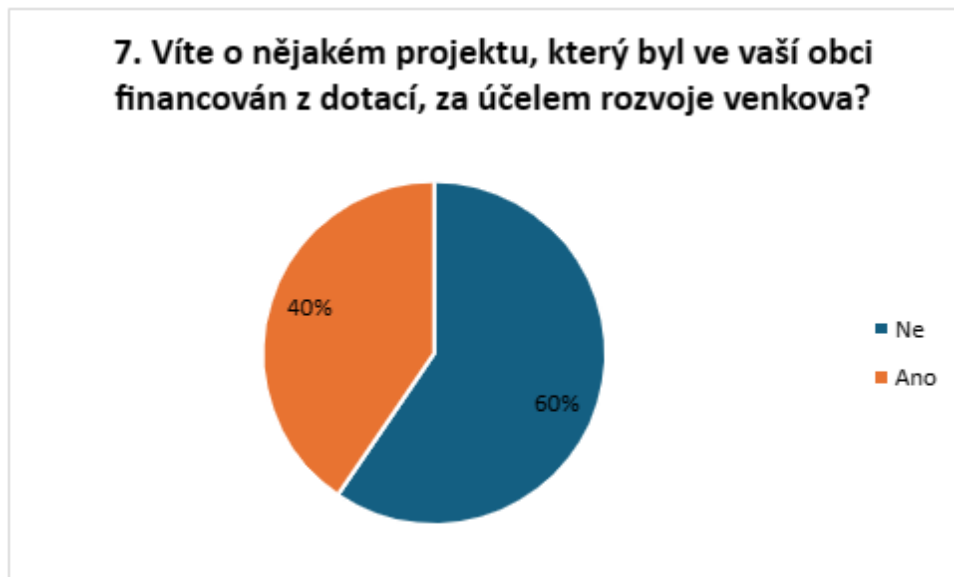
Obrázek č. 6: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaký je váš stav?

69 % dotazovaných uvedlo, že pracují. Druhou nejzastoupenější skupinou byli studenti s 14 %. Následovali s 11 % respondenti, kteří jsou v důchodu. Nejméně zastoupenou skupinou s 6 % byli respondenti, jenž jsou na mateřské dovolené. Žádný ze 121 dotazovaných respondentů nevedl, že je nezaměstnaný (viz obrázek č. 6).

Obrázek č. 7: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Zaznamenaly jste v okolí vašeho bydliště snahu o rozvoj venkova a kvality života občanů?

Převažující názor na otázku č. 7 zastoupilo 77 % dotazovaných s odpovědí Ano, tedy obyvatelé, kteří zaznamenali v okolí jejich bydliště snahu o rozvoj venkova a kvality života občanů. 12 % dotazovaných odpovědělo Ne a 11 % odpovědělo, že neví (viz obrázek č. 7).

Obrázek č. 8: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Víte o nějakém projektu, který byl ve vaší obci financován z dotací, za účelem rozvoje venkova?

Ze 121 dotazovaných uvedlo 60 %, že ví o nějakém projektů, který byl v jejich obci financován pomocí dotací. Zbýlých 40 % neví o žádném projektů, který by byl financován v jejich obci z dotací za účelem rozvoje venkova (viz obrázek č. 8).

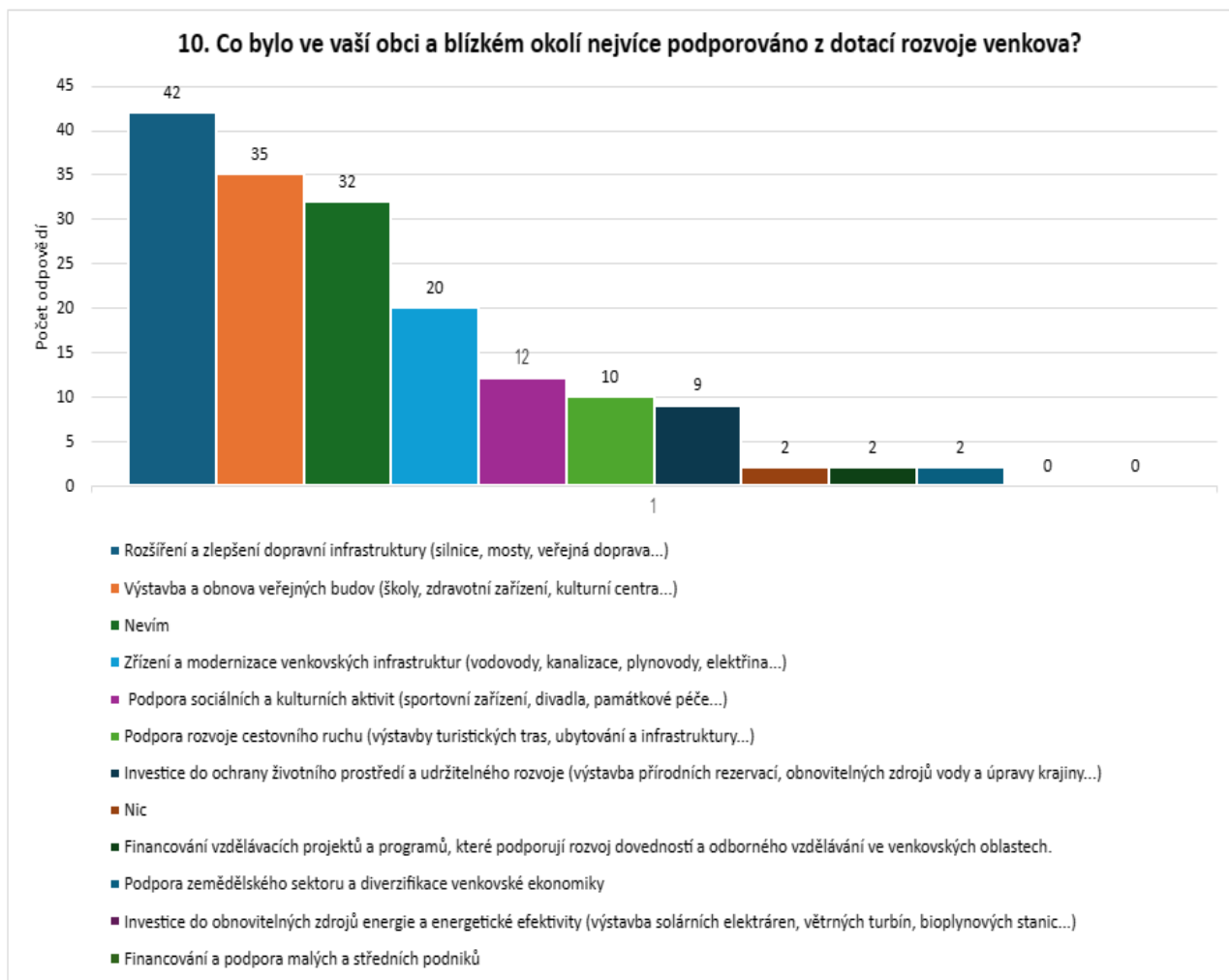
Obrázek č. 9: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Myslíte si, že využití dotace ve vašem okolí přispívají ke zvýšení atraktivity vašeho okolí pro turisty a návštěvníky?

42 % dotazovaných si spíše myslí, že využití dotace v jejich okolí přispívají ke zvýšení atraktivity jejich okolí pro turisty a návštěvníky. Zcela si jistých, že přispívají dotace ke zvýšení atraktivity jejich okolí pro návštěvníky je 23 % respondentů. 19 % odpovědělo na otázku spíše ne, 5 % odpověděli ne, tudíž, že využívané dotace v jejich okolí nezvyšují atraktivitu jejich okolí pro turisty a návštěvníky (viz obrázek č. 9).

Obrázek č. 10: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Vnímáte využití dotací ve vaší obci jako prostředek, který zlepšuje kvalitu života občanů?

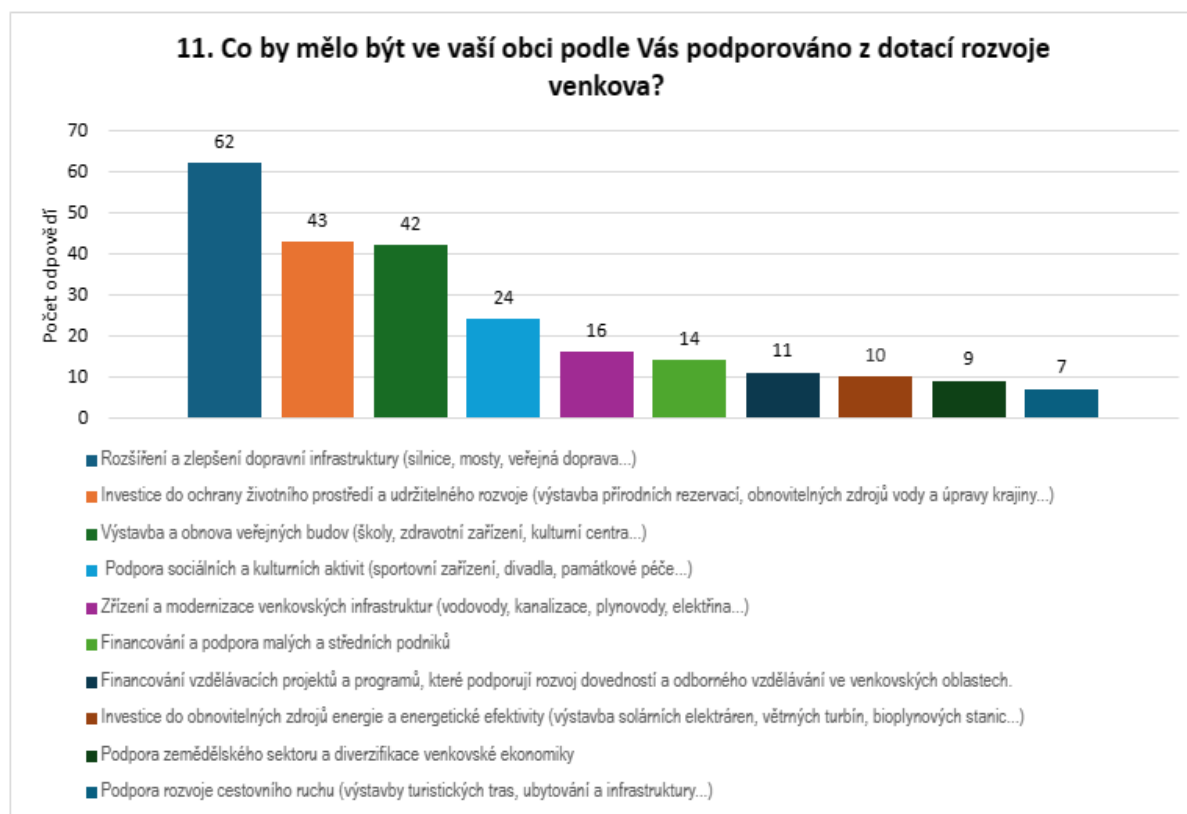
Ze 121 dotazovaných zodpovědělo 40 %, že spíše vnímá využívané dotace v jejich obci jako prostředek, který zlepšuje kvalitu života občanů. Zcela s takovýmto tvrzením souhlasí 33 %. 17 % dotazovaných uvádí, že spíše nepřispívají využití dotace ke zlepšení kvality života občanů v jejich obci. Zbytek respondentů uvedlo se shodným poměrem 5 %, že buď nevím nebo nevnímají využívané dotace v jejich obci jako prostředek, který by zlepšoval jejich kvalitu života (viz obrázek č. 10).

Obrázek č. 11: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Co bylo ve vaší obci a blízkém okolí nejvíce podporováno z dotací rozvoje venkova?

42 respondentů uvedlo, že bylo v jejich obci a blízkém okolí nejvíce podporováno z dotací rozvoje venkova rozšíření a zlepšení dopravní infrastruktury. Druhým nejčastější odpovědí byla výstavba a obnova veřejných budov s 35 odpověďmi. Následně 32 odpovědí bylo, že neví, jaké projekty byly podporované v jejich obci a přilehlém okolí. 20 respondentů odpovědělo, že nejvíce využívané v jejich obci a okolí byli dotace na zřízení a modernizaci venkovských infrastruktur jako jsou vodovody, kanalizace či například plynovody. 12 odpovědí uvádělo, že mezi nejvíce podporovanými byli projekty na podporu sociálních a kulturních aktivit. S deseti odpověďmi byli zastoupeny projekty na podporu rozvoje cestovního ruchu. Devět respondentů uvedlo, že byli v jejich okolí podporovány z dotací projekty na investice do ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje. Následně shodně po dvou odpovědi dostaly následující kategorii: Nic nebylo podporováno, podpora financování vzdělávacích projektů a programů, který podporují rozvoj dovedností a odborného vzdělání ve venkovských oblastech

a podpora zemědělského sektoru a diverzifikace venkovské ekonomiky. Nikdo neuvedl, že by byli podporováni z dotací v jejich obci a blízkém okolí projekty na investice do obnovitelných zdrojů, energie a energetické efektivity a na financování a podporu malých a středních podniků (viz obrázek č. 11).

Obrázek č. 12: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Co by mělo být ve vaší obci podle Vás podporováno z dotací rozvoje venkova?

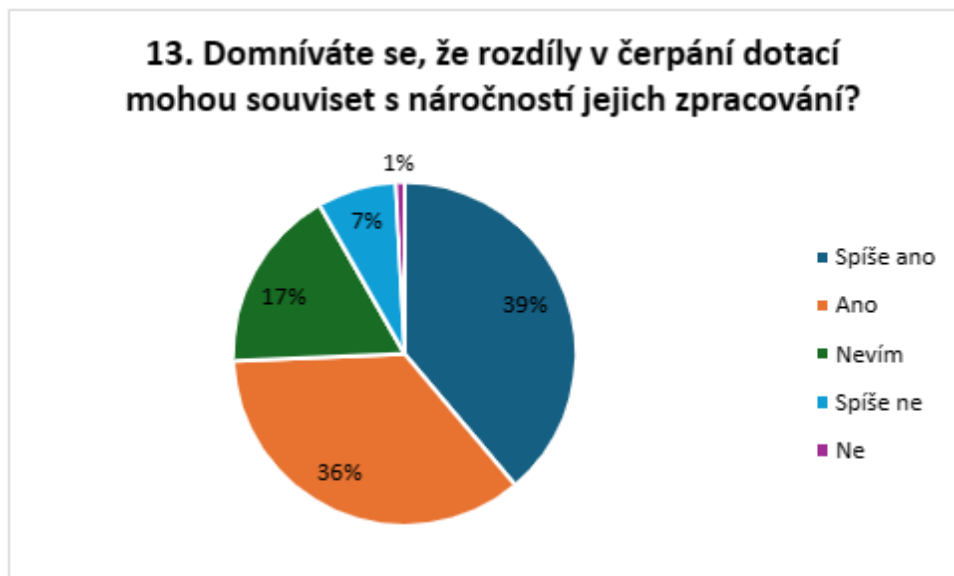
Nejvíce by podle respondentů mělo být podporované rozšíření a zlepšení dopravní infrastruktury s 62 odpověďmi. Na druhém místě s 43 hlasy se umístili investice do ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje. Těsně na 3 místě občané mikroregionu uvedli, že by měli být podporována výstavba a obnova veřejných budov. S 24 odpověďmi byla podpořena odpověď: Podpora sociálních a kulturních aktivit. Dále 16 odpovědí dle občanů by mělo být podporováno zřízení a modernizace venkovských infrastruktur jimiž jsou vodovody, kanalizace či plynovody. 14 hlasy byla podpořena odpověď financování a podpora malých a středních podniků. S 11 odpověďmi by občané ve své obci a podpořili Financování vzdělávacích projektů a programů, které podporují rozvoj dovedností a odborného vzdělávání ve venkovských oblastech. Nejméně by občané podporovali projekty na Investice do obnovitelných zdrojů

energie a energetické efektivity bylo podpořeno, Podporu zemědělského sektoru a diverzifikaci venkovské ekonomiky a podpora rozvoje cestovního ruchu (viz obrázek č. 12).

Obrázek č. 13: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Všimli jste si napříč vaším mikroregionem rozdílu v čerpání dotací a rozvoje daných oblastí?

Ze 121 respondentu si 17 % všimlo rozdílu v čerpání dotací a rozvoje daných oblastí napříč mikroregionem. S tímto tvrzením spíše souhlasí 28 % dotazovaných. Nejméně zastoupeno odpovědí s 13 % je ne, tudíž že si takovýchto rozdílů nevšimli. Dalších 21 % udává že spíše si takovýchto rozdílů nevšimli. Zbýlých 21 % odpovědělo, že neví (obrázek č. 13).

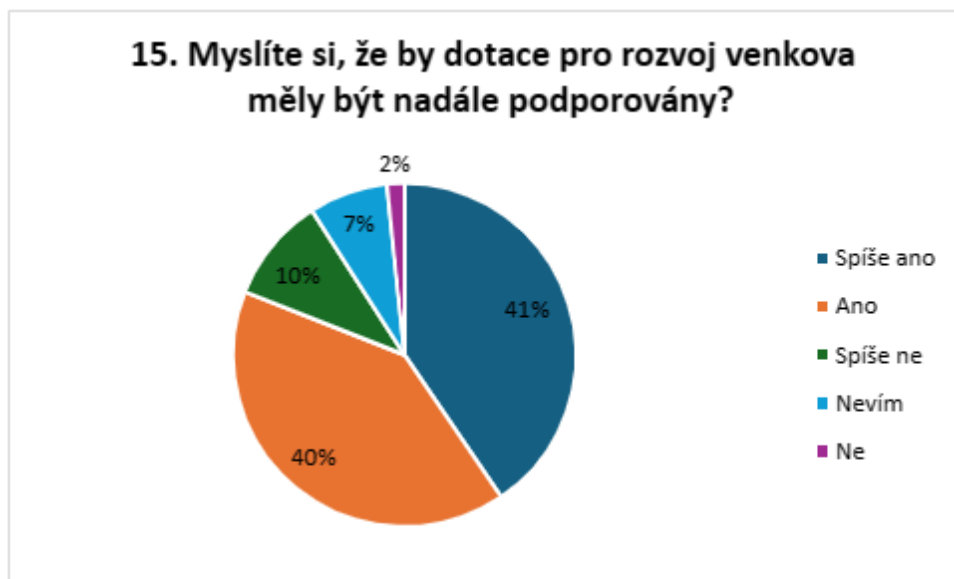
Obrázek č. 14: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Domníváte se, že rozdíly v čerpání dotací mohou souviset s náročností jejich zpracování?

Největší zastoupení s 39 % dotazovaných uvádí, že spíše mohou souviset rozdíly v čerpání dotací s náročností jejich zpracování. 36 % respondentů uvádí odpověď ano, tudíž, že rozdíly v čerpání dotací souvisí s jejich náročnou administrativou. Třetí nejpočetnější skupinou odpovědí s 17 % neví. 7 % respondentů se domnívá, že rozdíly v čerpání dotací spíše nesouvisí s náročnou administrativou a 1 % uvádí, že se zcela nedomnívají, že by to mohlo souviset (obrázek č. 14).

Obrázek č. 15: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaký je váš celkový dojem z využívaných dotací ve vaší obci a blízkém okolí?

Ze 121 dotazovaných vnímá kladně využívané dotace v jejich obci a blízkém okolí 40 %. Oproti tomu záporný dojem z využívaných dotací v okolí, kde žijí má 11 % respondentů. Nejvíce byla zastoupena skupina respondentů s 49 %, který mají neutrální dojem z využívaných dotací (viz obrázek č. 15).

Obrázek č. 16: Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Myslíte si, že by dotace pro rozvoj venkova měly být nadále podporovány?

41 % respondentu si myslí, že by měli být dotace spíše nadále podporovány. Zcela určitě by nadále podporovalo 40 % dotázaných. Dotace pro rozvoj venkova by spíše nadále nepodporovalo 10 % a 2 % by je nadále vůbec nepodporovalo. Zbýlých 7 % dotazovaných uvedlo, že neví (viz obrázek č. 16).

5.2 Rozhovory

5.2.1 Rozhovor s Ing. Barborou Tesařovou, starostkou obce Lety

1. Využívá vaše obec možnost čerpání dotací pro rozvoj vaší obce?

Ano, pro velké projekty (investice do stavby MŠ, ZŠ, případně stavba sběrného dvora atd.), je to jediný způsob financování.

2. Jak je pro vás těžké žádat o dotace? Je administrativa náročná?

Je to různé v závislosti na předmět čerpání nebo subjekt, který dotaci vypisuje. Dotace poskytované Středočeským krajem z Fondu rozvoje venkova, případně pro HZS si většinou administrujeme sami, v případě dotačních možností na stavby kanalizací a vodovodů, či jiných pozemních staveb, kde se řeší analýzy udržitelnosti nebo se doplňují odborné parametry, nám žádost o dotaci řeší najatý administrátor dotace.

3. Používáte na vyřizování dotací nějakou firmu, nebo zvládáte jako obec žádat sama za sebe o dotace?

viz odpověď 2

4. Víte například o možnost čerpání dotací skrz výzvy Místní akční skupiny?

Ano, využívali jsme i v minulosti, čerpali jsme my i Sokol Lety dotaci přes MAS Karlštejsko.

5. Jste jako obec dobře informováni o možnostech všech dotací, je například něco, co by bylo v tomto ohledu možno zlepšit?

Máme přehled z nabídek firem, které poskytují dotační poradenství i z odborných konferencí či seminářů.

6. Jak hodnotíte celkový přínos dotací pro vaší obci?

Způsob přerozdělování peněz přes dotace není optimální, ne vždy jsou podmínky dotace vhodně napsané pro potřebu konkrétní obce. Nebo předmět dotace neodpovídá potřebě obce. Často jsou podmínky spojené s byrokracií tak složité, že se do takové žádosti ani nepouštíme a raději si pomalu spoříme na realizaci projektu sami.

Nebo jsme nuceni do kroků, které bychom dělat nemuseli – např. pokud chceme žádat o dotaci na přístavbu školy, musíme vytvořit svazkovou školu. To znamená založit Dobrovolný svazek obcí, tedy vytvořit další právní subjekt, který znamená další výdaje, a administrativní úkony, které musí řešit min. dvě zastupitelstva obcí.

5.2.2 Rozhovor s Josef Trpišovským, starostou obce Srbsko

1. Využívá vaše obec možnost čerpání dotací pro rozvoj vaší obce?

Ano, tak jak je nastaven systém financování obcí není možné k rozvoji obce prakticky přistupovat jinak – čili ano dotace na rozvoj obce se snažíme využívat v maximální možné míře.

2. Jak je pro vás těžké žádat o dotace? Je administrativa náročná?

Ano administrativa náročná je, obzvlášť pro někoho, kdo není rozený úředník jako je tomu právě v mém případě. Proto využíváme pro administraci žádostí služby dotační společnosti.

3. Používáte na vyřizování dotací nějakou firmu, nebo zvládáte jako obec žádat sama za sebe o dotace?

Odpověď je více, nicméně zopakuji, že ano, bez služeb dotační společnosti bychom žádosti podávat nezvládli

4. Víte například o možnost čerpání dotací skrz výzvy Místní akční skupiny?

Naše obec spolupracuje s MAS jihozápad, která si zaslouží velkou pochvalu. Spolupráce je velmi produktivní, navíc nemusíme řešit kauzy jako je tomu v navazující MAS Karlštejnsko.

5. Jste jako obec dobře informováni o možnostech všech dotací, je například něco, co by bylo v tomto ohledu možno zlepšit?

Řekl bych, že ano a je to na základě právě spolupráce s dobrou dotační společností a místní akční skupinou. Které z logiky věci nás v čerpání podporují a znají i naše vize a záměry.

6. Jak hodnotíte celkový přínos dotací pro vaši obci?

To je těžká otázka, nedokážu reálně zhodnotit jaké by to bylo, kdyby se tyto prostředky rozdávali samosprávám plošně. Je pravdou, že dotační podmínky hlídají, aby se peníze neinvestovali nesmyslně. Na druhou stranu na plnění podmínek a náročnou administraci vyhazujeme obrovské množství peněz a tyto podmínky jsou často v daném místě nesplnitelné.

5.2.3 SWOT analýza

SWOT analýza byla vytvořena na základě dotazníkového šetření určeného pro občany mikroregionu Dolní Berounka, rozhovorů se starosty obcí nacházejících se v mikroregionu a poznatků z literární rešerše, které se vztahují k zájmovému území.

5.2.4 Silné stránky

- Atraktivita příroda (CHKO Český kras)
- Rozvinutý cestovní ruch
- Vysoká vzdělanost obyvatel
- Informovanost o možnostech dotací zastupiteli obcí
- Blízkost území k hlavnímu městu ČR
- Dobrá dopravní obslužnost

5.2.5 Slabé stránky

- Nedostačující kapacity některých služeb (např. školství)
- Náročnost čerpání dotací pro obce
- Rozdíly v poskytování služeb napříč územím
- Častá nutnost vyjíždět za prací a službami mimo území mikroregionu
- Malá míra produkce zemědělských činností

5.2.6 Příležitosti

- Vybudování a zlepšení poskytovaných služeb na celém území
- Zlepšení informovanosti občanů o podporovaných projektech z dotací
- Podpora zaměstnání v mikroregionu bez nutnosti dojíždět za jeho hranice
- Snaha rozvoje mikroregionu, bez nutnosti vyjíždět do okolních měst

5.2.7 Hrozby

- Příliv velké kapacity nových obyvatel, jenž nedokáže území uspokojit
- Nemožnost, pro některé, obce dosáhnout na potřebné dotace
- Teoretická neschopnost financování projektů bez dotací
- Netransparentnost realizovaných projektů mezi obyvateli

6 Diskuze

Tato bakalářská práce se zaměřuje na význam dotací a rozvoj mikroregionu Dolní Berounka. Pro tuto bakalářskou práci byl podkladem dotazník pro občany mikroregionů, který zjišťoval pohled obyvatel na využívání dotací v jejich obci a jejich informovanost o dotacích. Dále byly uskutečněny rozhovory se starosty zájmových obcí, které zjišťovaly pohledy veřejných činitelů na celkové vnímání a čerpání dotací. Následně byla využita pro zhodnocení mikroregionu a dotací SWOT analýza. Na základě výsledků zjištěných pomocí těchto metodik můžeme porovnat výsledky s odbornou literaturou.

Venkov je velice rozmanitý prostor, kterého si vážíme pro jeho pestrost. Je spojován s překrásnou a nepostradatelnou přírodou, se zemědělstvím či s odlišným způsobem života oproti městu. Venkov poskytuje mnoho funkcí a významů (Woods 2010). Santen (2008) uvádí, že rozvoj bývá spojován s rozvinutím a modernizací určitého území. Rozvoj pro většinu z nás asociuje chudá území a jeho obyvatele, které takový to krok jako je rozvoj potřebuje. Dle Brauer & Dymitrow (2014) rozvoj venkova a celý venkov prošel poslední desítky let určitými změnami, hlavně v pohledu na jeho řízení a směřování. Pro lidi na venkově je čím dál důležitější jejich rozvoj kvality života. Kvalitu života měří mnoho aspektů, kdy jedním z nich je i vzdělanost občanů. Z obrázku č. 4 je zřejmé, že stupeň vzdělání je v mikroregionu na dobré úrovni. Jelikož skoro polovina dotázaných občanů uvedlo jako jejich nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské. Pouze zanedbatelný poměr občanů měl základní vzdělání, kdy ovšem toto je zohledněné tím, že dotazník mohly vyplňovat i občané mladší 18 let. Avšak nabídka vyššího vzdělání, než základního se v mikroregionu nenachází a je nutnost za vyšším vzděláním dojíždět do nejbližších měst. Nori & Farinella (2020) dodávají, že je zapotřebí občanům obcí nacházejících se na venkově zajistit stejné služby, jako mají obyvatelé měst, jelikož je vyžadují ke kvalitnímu životu. Pro obce to může být, ale složitější, jelikož bývají o něco méně ekonomicky i politicky konkurenceschopní oproti městům. Z obrázku č. 10 vidíme, že převážná část dotazovaných obyvatel zastává názor, že kvalita jejich života je značně ovlivněna dotacemi, které byli poskytnuty na realizaci podpořených projektů v jejich obci a nejbližším okolí.

Z obrázku číslo 11. a 12. si všimneme, že dle občanů mikroregionu se nejvíce podporovaly dotace na podporu infrastruktury, ale zároveň je nadále preferují na prvním místě v projektech, které by se nadále měli uskutečňovat z podpory dotací. Z toho můžeme konstatovat tedy, že na daném území je nejspíše čerpáno velké množství dotací na infrastrukturu, ale zároveň je třeba infrastrukturu nadále zlepšovat a podporovat. Priorita pro obyvatele je tedy

zcela jednoznačně stav infrastruktury. Dulepinskih et al. (2021) uvádí, že pro venkov je zcela nezpochybnitelná nutnost zajištění dobré dopravní obslužnosti a stavu komunikací, ale to může být často zhoršeno nutností velkého množství financí. Kdy platí, že pro obce s malým počtem obyvatel je někdy velmi složité uskutečnit takovéto úkony i za pomoci různých finančních pomoci. Irwin et al. (2010) zpřístupnění a zajištění silničních sítí, pomohlo k rozvoji méně dostupných míst na venkově a staly se důležitou rolí v rozvoji venkova. Kdy pomocí zpřístupnění silnic se lidem zlepšila možnost dojíždění do měst a rozvoj předměstských oblastí. Bernard et al. (2011) pokud obec disponuje dobrou dopravní obslužností, která umožňuje jednoduché dopravení za službami či ekonomickými příležitostmi může být úspěšně rozvinutou obcí i přesto, že je nutnost vyjíždět za některými atributy, které mohou v dané obci chybět. Pomocí dobrého stavu venkovské infrastruktury může docházet ke snižování chudoby na venkově. Dle Fan et al. (2008) dochází k tomu díky lepší možnosti dojíždění za zaměstnáním, která disponuje lepšími a vyššími mzdami, kdy si obyvatelé nemusí hledat práci například jen v zemědělství. Sieber et al. (2020) uvádí, že ideálním dopravním prostředkem na venkově jsou automobily, díky kterým jsou obyvatelé flexibilní, ovšem ne každý může či chce řídit a jezdit autem. Na některých částech venkov může být přístup pomocí hromadné dopravy nedostačující či málo flexibilní. A to se týká především v oblastech, kde je nízká hustota zalidnění. V takovýchto oblastech není pro dopravce atraktivní provozovat službu, díky často velkým vzdálenostem, či velice malým počtem přepravovaných. Každá venkovská oblast pak hledá, co je pro ni nejvýhodnější jak z ekonomického hlediska, tak v poskytnutí služeb. V charakteristice mikroregionu Dolní Berounka, jsme se ovšem dozvěděli, že je hromadná doprava zajištěna pomocí frekventované vlakové linky Praha – Beroun a silniční komunikace se nachází v dobrém stavu. Je tedy zřejmé, že se zde rozvoj v tomto odvětví neustále podporuje, avšak je to složité díky neustále přibývajícím obyvatelstvu a zvyšování hustoty obyvatelstva, díky čemuž je nutnost neustále zlepšovat infrastrukturu a dopravní možnosti v hromadné dopravě.

Z rozhovoru se starostkou Ing. Barborou Tesařovou a panem Josefem Trpišovským je zřejmé, že záleží na složitosti žádání a zpracování jednotlivých dotací. Jako jednodušěji administrovanými dotacemi se projevily dotace poskytované středočeským krajem, a to konkrétně z Fondu rozvoje venkova. U náročnějších dotací na administrativu obce spolupracují buď s administrátorem dotací či využívají dotační společnosti. Ovšem, někdy se stane i to, že jsou podmínky na žádost o danou dotaci tak náročné, že si obec na takovýto projekt raději začne šetřit sama, pokud je to v jejích možnostech a dotaci zcela nevyužije. Nemalou roli hraje i vzdělanost či porozumění jednotlivých starostů a obecního zastupitelstva administrativním záležitostem, které souvisí s dotacemi. Proto se vyskytují i nadále rozdíly v umu čerpání dotací

a jejich realizaci, kdy některé obce i dotace poskytované středočeským krajem vyřizují pomocí dotačních společností či za jiné administrativní pomoci.

Dle Mepco (2016) je náročnost realizace jednotlivých projektů financovaných z dotací rozdílná. Dotace pocházející z národních zdrojů jsou administrativně o něco snazší, než z evropských strukturálních a investičních fondů. I přesto dochází k problému s administrativou a nedostatky při předkládání návrhů i při jejich následné realizaci. Provazníková (2015) jednou z velkých nevýhod a nedostatků poskytování dotací je v jeho složitosti systému. Pomocí lepší transparentnosti a zjednodušení by mohlo dojít k realizaci zevšeobecnění kritérii pro žádání o dotace na projekty, čímž by se předešlo i ztrátě části účelových dotací, které propadávají, pokud se nevyužijí. Aristei et al. (2017) dodává, že žádat o granty a dotace je někdy složité i pro větší firmy, kdy k samostatnému žádání dotací je zapotřebí kvalifikovaný personál, bez kterého to nelze uskutečnit. Zúñiga-Vicente et al. (2014) uvádí, že při každém úspěšném žádání a realizování projektů dotovaných z dotací, můžou subjekty nadále těžit z informací a zkušenosti, které při realizaci nabyly. Poté se v takovém to případě předpokládá, že každá další žádost o dotace bude jednodušší a úspěšnější a bude i jednodušší splnit kritéria dotací, kdy se následně zvedne i pravděpodobnost udělení grantu.

Z obrázku č. 14 vyplývá, že občané mají povědomí o náročné administrativě, která následně souvisí s určitými rozdíly v možnosti čerpání dotací na realizaci projektů a následkem takového stavu je vznik rozdílu napříč mikroregionem. Dle Peková (2011) v posledních letech velice vzrostl trend vytváření dobrovolných svazků obcí, které pomáhají k dosažení sociálně ekonomického rozvoje obcí. Kdy takovéto svazky napomáhají ve spolupráci ve školství, v sociální péči, zdravotnictví, při údržbě komunikací apod. Cílem takovýchto svazků je rozvoj celého území, které sdružují.

Jestliže hovoříme o dotacích obecně, definujeme je jako nenávratné peněžní prostředky, které se řadí mezi veřejné statky (Park 2012). Provazníková (2015) uvádí, že obce mohou čerpat dotace ze státních mimorozpočtových fondů, z kraje a z fondů evropské unie. Damania et al. (2023) dodává, že dotace jsou velice prospěšným prostředkem, který může napomáhat k provedení určitých vytyčených cílů a pomáhají ekonomickému růstu. Avšak mohou mít i negativní dopady, a to hlavně v rámci dotací na přírodní zdroje, které následně mohou poškozovat životní prostředí. Důsledkem nadměrného a neuváženého čerpání dotací může být i brždění hospodářského pokroku. Muraközy & Telegdy (2016) upozorňuje, že je vždy důležité správné a efektivní přerozdělování poskytovaných dotací a grantů pro jejich úspěšné implementování. Kdy je nutné vždy dbát, aby byli přerozdělovány vládami z hlediska ekonomických a sociálních důvodů, nikoliv jiných. Z obrázku č. 16 vyplývá, že převládající

většina dotazovaných obyvatel mikroregionu by nadále podporovala možnost poskytování dotací z rozvoje venkova. Z čehož vyplývá, že obyvatelé nejspíše vidí dotace jako možnost rozvoje jejich obce a okolí ve kterém žijí či jsou spokojeni s některými realizovanými projekty. Díky tomu se neustále venkov může rozvíjet a zlepšovat kvalitu života obyvatel. Kdy toto tvrzení nadále potvrdili dotazovaní respondenti, kteří financované projekty za pomoci dotací hodnotí převážně neutrálně či kladně (viz obrázek č. 15).

Z rozhovorů se starosty vyplývá, že k vedení a rozvíjení obcí na venkově je nutné používat dotace, které jim pomáhají financovat hlavně velké projekty, které jsou nákladné pro jejich obecní rozpočet, a tudíž by je bez takovéto podpory nemohli realizovat. Tudíž nutnost čerpání dotací souvisí i s mírou rozvoje venkova jeho služeb a nabídek. Ovšem v případě, že obce nedokážou žádat o dotace sami, musí zaplatit určité finance dotačnímu administrátorovi či dotační společnosti, která daný projekt zpracuje. Balkenhol (2007) dodává, že by dotace měly být v obecném měřítku používány s mírou a mít svoji přiměřenou roli. Jelikož dotace mohou při správném rozmístění zvýšit a zlepšit financování méně rozvinutých oblastí a dosažení tak podpory chudším obyvatelům s nižší úrovní kvality života. V opačném případě, při špatném navrhování a realizování můžou podkopávat stanovené cíle dané oblasti či instituce.

Obce a jejich vedení získávají informace o možnostech čerpání dotací skrze spoluprací s dotačními společnostmi, místními akčními skupinami, či odborných konferencí a seminářů. Je tedy zřejmé, že škála čerpání informací je velká, ovšem můžeme říct, že záleží na iniciativě každé obce. Oproti tomu občané jednotlivých obcí jsou o následných realizovaných projektech v obci, kde žijí a v jejich okolí méně dobře seznámeni. Vyplývá to z obrázku č. 8, kde odpověděly obyvatelé s lehkou převahou, že neznají žádný projekt, který by byl realizovaný a financovaný v jejich obci a okolí z dotací na rozvoj venkova. Taková to skutečnost může být dána nezájmem o dění obyvatel obcí o své okolí, či špatným informování o tom, že dané projekty byli financované pomocí dotací. Bylo by tedy zapotřebí zlepšit transparentnost projektů pro povědomí občanů, aby mohly lépe posoudit vliv dotací na jejich obci a život. Zhang et al. (2019) uvádí, že by měly být zavedené určité kroky pro zlepšené vnímání a informovanost o dotační politice a dotacích jak venkovským obyvatelům, tak i samosprávám. Aby docházelo k správnému přenosu informací o dotacích a nedošlo k jakémusi zkreslení. Příklad uvádí na zemědělcích, kteří jsou často špatně a příliš pozdě informování o možnostech dotací a politiky kolem nich, což je následně dostává do nevýhodné situace.

7 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala významem dotací pro rozvoj mikroregionu Dolní Berounka. V práci jsme se zaměřily na podání informací o rozvoji venkova a možnostech dotací, které obce mohou žádat. V rámci této práce byly stanoveny základní cíle a dvě hypotézy.

V druhé metodické části jsme provedly shrnutí charakteristiky území, dotazníkové šetření pro obyvatele zájmového mikroregionu, rozhovory se starostkou a starostou dvou vybraných obcí a následné vytvoření SWOT analýzy.

Z dotazníkového šetření pro obyvatele vyplynulo, že vnímají dotace jako možnost, která jim zkvalitňuje život. Většina obyvatel hodnotila projekty financované z dotací na rozvoj venkova, které se uskutečnily v jejich obci a blízkém okolí neutrálně či kladně. Ovšem nadpoloviční většina neznala žádný konkrétní projekt, který byl v jejich obci financován z dotací na rozvoj venkova. Obyvatelé by nadále podporovali možnost čerpání dotací na rozvoj venkova, jelikož si uvědomují jejich přínos.

Z rozhovorů se starostou a starostkou vybraných obcí je zřejmé, že existuje určitá nutnost čerpání dotací, aby mohli realizovat nákladné projekty, které jinak obec sama často není schopná financovat. Ovšem s dotacemi se pojí poměrně náročná administrativa, se kterou si obce ne vždy dokážou poradit, a tak k realizování projektů využívají dotační společnosti či administrátory, které ovšem musí za svoji práci platit. Dotazovaný starosta a starostka sice uvádějí možnost dotací, ovšem naráží na určitou nedokonalost dotací, a to hlavně v přístupu ke každé obci, která má specifické požadavky, a tak někdy musí splňovat k realizování některých projektů určité kroky, které jsou finančně velmi náročné a pro obec nepřinášejí prospěch či rozvoj.

V rámci dotazníkového šetření pro obyvatele a rozhovorů se starosty bylo odpovězeno na vytvořené hypotézy. První stanovenou hypotézou bylo, že využívané dotace ve vybrané oblasti mají pozitivní vliv ke zlepšení nabízených služeb a celkovému rozvoji oblasti. Tato hypotéza bylo potvrzena jak z řad obyvatel, kteří většinou dotacím přisuzují zlepšování jejich kvality života a zároveň potvrzují, že se setkávají s rozvojem jejich obce a okolí. Z rozhovoru se starostou a starostkou vyplývá, že by bez prostředků nebylo možné financovat velké projekty, které rozvíjí jejich obec, ovšem zde jsou určité výhrady k náročnosti splňování administrativních podmínek.

Druhá stanovená hypotéza zněla: Část obcí a jejich vedení není dostatečně seznámené s možnostmi využívání dotací pro zlepšení jejich rozvoje. Tato hypotéza nebyla potvrzena. Jelikož z rozhovorů vyplývá, že starostové a starostky mají dostatek informací o možnostech čerpání

dotací a jejich nabídek. Uvedli, že informace čerpají z nabídek firem, které poskytují dotační společnosti, z konferencí, seminářů a místní akční skupiny. Ovšem z řad obyvatel následně nadpoloviční většina obyvatel nezná žádný konkrétní projekt, který byl financován z dotací rozvoje venkova, tudíž by bylo vhodné lépe propagovat vybudované projekty, aby i obyvatelé byli dobře informováni o dotacích, které obec využívá.

8 Literatura

Knižní zdroje

- Andersson K, Eklund E, Lehtola M. 2009. Beyond the Rural-Urban Divide: cross-continental perspectives on the differentiated countryside and its regulation. Emerald Group Publishing Limited, Binglei.
- Aristei D, Sterlacchini A, Venturini F. 2017. Effectiveness of R&D subsidies the crisis: firm-level evidence across EU countries. *Economics of Innovation and New Technology* **26**:554-573.
- Assche KV, Hornidge AK. 2015. Rural development: knowledge and expertise in governance. Wageningen Academic Publishers, The Netherlands.
- Balkenhol B. 2007. Microfinance and Public policy: Outreach, Performance and Efficiency. Palgrave Macmillan, London.
- Bauerová A, Čepička L, Veberová J, Kupsa M, Veber J. 2008. Řízení obcí I. Professional Publishing, Praha.
- Bernard J, Kostelecký T, Illner M, Vobecká J. 2011. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Sociologické nakladatelství Slon, Praha.
- Binek J, Konečný O, Šilhan Z, Svobodová H, Chaloupková M. 2020. Místní akční skupiny: leadeři venkova? Mendelova univerzita, Brno.
- Binek J, Svobodová H, Holeček J, Galvasová I, Chabičovská K. 2009. Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova. GaREP, Brno.
- Boháčková I, Antoušková M, Brožová I, Červená G, Hudečková H, Lošťák M, Malá Z, Tomšík K. 2011. Finanční podpora zemědělství a regionálního rozvoje – vybrané aspekty. Powerprint, Praha.

- Brauer R, Dymitrow M. 2014. Quality of life in rural areas: A topic for the Rural Development policy? *Bulletin of Geography. Socio-economic series* **25**: 25-54.
- Cornelia Butler Flora, Jan L. Flora, and Stephen P. Gasteyer. 2016. *Rural Communities: Legacy + Change*. Taylor & Francis Group, New York.
- Csaki C. 2003. *Reaching the rural poor: a renewed strategy for rural development*. The World Bank, Washington.
- Cvik ED. 2016. *Právní aspekty financování regionů soudržnosti*. Key publishing s.r.o, Ostrava.
- Čepelka O, Eliášová K, Chmela T, Ježek J, Slováková H, Šaradín P, Šulák T, Večerka R, Vrábková I. 2015. *Veřejná správa a místní akční skupiny: studie k rozvoji venkova. Sdružení místních samospráv ČR, Zlín*.
- Damania R, Balseca E, Fontaubert Ch, Gill J, Kim K, Rentschler J, Russ J, Zaveri E. 2023. *Detox Development: Repurposing Environmentally Harmful Subsidies*. World Bank Group, Washington.
- Dulepinskikh L, Sycheva L, Yunusova O. 2021. Modern Contradictions and Prospects for the Development of Non-Urban (Rural) territories. *E3S Web of Conferences* (01020) DOI:10.1051/e3sconf/202129501020.
- Fan S, Gulati A, Thorat S. 2008. Investment, subsidies, and pro-poor growth in rural India. *Agricultural Economics* **39**: 163-170.
- George EW, Mair H, Reid DG. 2009. *Rural Tourism Development: Localism and Cultural Change*. Channel View Publications, Canada.
- Halseth G, Markey SP, Bruce D. 2009. *The next rural economies: constructing rural place in global economies*. CABI, Velká Británie.

- Hobbes M. 2010. Figuring rural development: concepts and cases of land use, sustainability and integrative indicators. Leiden University Press, The Netherlands.
- Holeček J, Binek J, Galvasová I, Chabičovská K, Svobodová H. 2009. Obec a její rozvoj v širších souvislostech. Garep, spol. S.r.o., Brno.
- Cheng LC, Chen K, Lee MCh, Li KM. 2021. User-Defined SWOT analysis – A change mining perspective on user-generated content. Information Processing & Management (102613) DOI: 10.1016/j.ipm.2021.102613.
- Irwin EG, Isserman AM, Kilkenny M, Partridge MD. 2010. A Century of Research on Rural Development and Regional Issues. American Journal of Agricultural Economics **92**:522-553.
- Jandourek J. 2007. Sociologický slovník. Portál, Praha.
- Ježek J, Kopp J, Mičudová K. 2020. Požadavky na novou politiku rozvoje venkova. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň.
- Kouřilová J, Květoň V, Pělucha M, Wokoun R. 2012. Synergie vztahu město – venkov. Alfa nakladatelství, Praha.
- Kruntorádová I. 2015. Politické aspekty financování českých měst. Karolinum Press, Praha.
- Majerová V, et al. 2005. Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Praha.
- MAS Karlštejsko. 2016. Via Carolina: strategie rozvoje území metodou LEADER. MAS Karlštejsko, Všeradice.
- Mepco. 2016. Národní dotační zdroje: příležitosti a možnosti pro města a obce. Svaz měst a obcí České republiky, Praha.
- Moseley MJ. 2003. Local Partnerships for Rural Development: The European Experience. CABI, Cambridge.

- Moseley MJ. 2003. Rural Development: Principles and Practice. SAGE, London.
- Muraközy B, Telegdy Á. 2016. Political incentives and state subsidy allocation: Evidence from Hungarian municipalities. *European Economic Review* **89**: 324-344.
- Nori M, Farinella D. 2020. Migration, Agriculture and Rural Development: IMISCOE Short Reader. Springer Nature, Italy.
- OECD. 2016. OECD Regional Outlook 2016: Productive Regions for Inclusive Societies. OECD Publishing, Paris.
- Pahl N, Richter A. 2009. SWOT analysis. Idea, Methodology and a Practical Approach. GRIN, Berlin.
- Pain A, Hansen K. 2019. Rural Development. Routledge, Taylor & Francis Group, New York.
- Park JH. 2012. What determines the specificity of subsidies? *International Studies Quarterly* **56**:413-426.
- Pařízková I. 2008. Finance územní samosprávy. Masarykova univerzita, Brno.
- Pavlík M, et al. 2020. Regiony budoucnosti – spolupráce, bezpečí, efektivita: Inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe. Grada Publishing, a.s., Pardubice.
- Peková J. 2011. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Wolters Kluwer ČR, Praha.
- Perlín R, Hupková M. 2011. Venkovy a venkované. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha.
- Pelucha M, Kasabow E. 2020. Rural Development in the Digital Age: Exploring Neo-Productivist EU Rural Policy. Routledge, New York.
- Poláková J. 2018. Politika rozvoje venkova v EU. Česká zemědělská univerzita. Praha.

- Provazníková R. 2015. *Financování měst, obcí a regionu: teorie a praxe*. Grada Publishing, a.s., Praha.
- Santen JCM. 2008. *Development in place: perspectives and challenges*. Aksant, Amsterdam.
- Sarsby A. 2016. *SWOT Analysis: A guide to SWOT for business studies students*. Spectaris Limited, United Kingdom.
- Sieber L, Ruch C, Hörl S, Axhausen, Frazzoli E. 2020. Improved public transportation in rural areas with self-driving cars: A study on the operation of Swiss train lines. *Transportation Research Part A: Policy and Practice* **134**: 35-51.
- Svobodová H, Konečný O, Binek J, Chabičovská K, Holeček J, Galvasová I, Věžník A, Hynek A. 2011. *Synergie ve venkovském prostoru*. GaREP, spol.s.r.o., Brno.
- Svobodová H, Věžník A. 2014. *Úvod do geografie venkova*. Masarykova univerzita, Brno.
- Swinnen J. 2015. *The Political Economy of the 2014-2020: Common Agricultural Policy: An Imperfect Storm*. Rowman & Littlefield International, Ltd., London.
- Šimková E. 2013. *Sustainability in tourism and rural areas*. Gaudeamus, Hradec Králove.
- Tomšík K. 2009. *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. Wolters Kluwer ČR, Praha.
- Torre A, Corsi S, Steiner M, Wallet F, Westlund H. 2020. *Smart Development for Rural Areas*. Routledge, Taylor & Francis Group, New York.
- Toth P, Michlová R, Trhlínová ZK, Vochozková J, Hesoun R. 2014. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Aleš Čeněk, Plzeň.
- Wokoun R, et al. 2011. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň.

Woods M. 2010. Rural. Taylor & Francis Group, New York.

Zhang Y, Wang Y, Bai Y. 2019. Knowing and Doing: The Perception of Subsidy Policy and Farmland Transfer. Sustainability (2393) DOI: 10.3390/su11082393.

Zúñiga-Vicente JÁ, Alonso-Borrego C, Forcadell FJ, Galán JI. 2014. Assessing the effect of public subsidies on firm R&D investment: A survey. Journal of Economic Surveys 28:36-67.

Internetové zdroje:

ČSÚ.2010. Malý lexikon obcí ČR - 2010.ČSÚ. Available from

<https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-cr-2010-dpifm06ovw>

(accessed February 2024)

Dotaceu.cz. 2024. Informace o fondech. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Available from

<https://www.dotaceu.cz/cs/uvod> (accessed march 2024)

MAS Karlštejsko. 2024. MAS Karlštejsko. MAS Karlštejsko. Available from

<https://karlstejskomas.cz> (accessed march 2024)

MAS Karlštejsko. 2024. Období 2021-2027.MAS Karlštejsko. Available from

<https://karlstejskomas.cz/mistni-partnerstvi/obdobi-2021-2027/> (accessed march 2024)

Středočeský kraj. 2024. Přehled dotací poskytovaných středočeským krajem. Středočeský kraj.

Available from <https://stredoceskykraj.cz/web/urad/> (accessed march 2024)

Svaz obcí Region dolní Berounka. 2015. Strategie RDB. Svazek obcí Region Dolní Berounka.

Available from <https://www.dolniberounka.cz/dokumenty/strategie-rdb-1/> (accessed march 2024)

Zákony:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

Zákon č. 284/1991Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 256/2000Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

9 Seznam použitých zkratek a symbolů

AMIF	Azylový, migrační a integrační fond
CEDR	Centrální evidence dotací z rozpočtu
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČR	Česká republika
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EAFRD	Evropský zemědělský záruční fond
EFSI	Evropský fond pro strategické investice
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
EGF	Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci
ENRAF	Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond
EU	Evropská unie
EUFS	Fond solidarity Evropské unie
ESF+	Evropský sociální fond
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FEAD	Fond evropské pomoci nejchudším osobám
FS	Fond soudržnosti
FST	Fond pro spravedlivou transformaci
CHKO	Chráněná krajinná oblast
MAS	Místní akční skupina
ORP	Obce s rozšířenou působností

10 Seznam obrázků

- Obrázek 1:** Mapa územní působnosti MAS Karlštejsko, z.ú. pro dotační období 2021-2027
- Obrázek 2:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaké je vaše pohlaví?
- Obrázek 3:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Do jaké věkové kategorie patříte?
- Obrázek 4:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Obrázek 5:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Kde bydlíte?
- Obrázek 6:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaký je váš stav?
- Obrázek 7:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Zaznamenaly jste v okolí vašeho bydliště snahu o rozvoj venkova a kvality života občanů?
- Obrázek 8:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Víte o nějakém projektu, který byl ve vaší obci financován z dotací, za účelem rozvoje venkova?
- Obrázek 9:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Myslíte si, že využití dotace ve vašem okolí přispívají ke zvýšení atraktivity vašeho okolí pro turisty a návštěvníky?
- Obrázek 10:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Vnímáte využití dotací ve vaší obci jako prostředek, který zlepšuje kvalitu života občanů?
- Obrázek 11:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Co bylo ve vaší obci a blízkém okolí nejvíce podporováno z dotací rozvoje venkova?
- Obrázek 12:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Co by mělo být ve vaší obci podle Vás podporováno z dotací rozvoje venkova?
- Obrázek 13:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Všimli jste si napříč vašim mikroregionem rozdílu v čerpání dotací a rozvoje daných oblastí?
- Obrázek 14:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Domníváte se, že rozdíly v čerpání dotací mohou souviset s náročností jejich zpracování?
- Obrázek 15:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Jaký je váš celkový dojem z využívaných dotací ve vaší obci a blízkém okolí?
- Obrázek 16:** Zpracované výsledné odpovědi na otázku: Myslíte si, že by dotace pro rozvoj venkova měly být nadále podporovány?